

פאקס פארשטאנד

אונזערע אידישע פאליטישע-געזעלשאפטליכע מאגאזינען

№ 27 | Łódź, Piątek 31 stycznia 1930 | אנטער יאהרגאנג | לאדז פרייטאג ב' שבט תר"ץ | № 27
Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71 |

איבערקעהרעניש אין דער שיד-בראנזשע!

צוליב'ן אלגעמיינעם ווירטשאפטליכען קריזיס, וועלכער האט צוזאמגענומען אלע שיכטען, און ווען יעדער איז גע- צוואונגען צו בערגענען ווי אסילי מיט דער קלענסטער

מאסען-שיד-פראדוקציע אין לאנד פון ארטיגע ארבייטער

צו דער גרויסער אינפארמאציע האט מיר געצוואונגען די מיינונג'ן פון מיינע ג' קליענטען, וועלכע האבען תמיד אנגעקענט, אז מיינע שיד זענען האנקורענצלאז א דאנק דורך א מאסען-שיד-איסארבייטונג און ביי א גלייכצייטיגען דערהאלטען דעם דעוויז: **עלעגאנץ, שטארקייט און צוגענגליך פאר אלע!**

אויך דורך מירן לאנגיעהריגער מיהאמער ארבייט אין דער דאזיגער בראנזשע. די אנדערע קענען פון די ג' קליענטען און פאכלייט וועט זייער גוטקייט, אבער... צו טייער. איך האב אבער געפונען די מעגליכקייט דעם דא- וועגן ריכטיגען פארזארגן נאך א שטרענגער קאנטראל צו בעזייטיגען מיט פאלגענדע מיטלען:

געבען דער בעפעלקערונג די זיכערקייט, אז איך וועל זיי צופרידענשטעלען אין אלע הויכקייטען, סיי לויט דער אויס- פערטיגונג און סיי לויט'ן געשמאק פון די ג' קליענטען.

ווי אמבעקוועסטען צו פערזענלעך זיין מיט מיינע שיד, הויב איך אן דעם פערקויף דעם 4 פעברואר ד. י. (צופאהר מיט'ן טראמווייען 14, 8, 4) און פון 1 טען פערקויף ד. י. אן ביי Dom Towarowy JULIUSZ ROSNER w Łodzi, Piotrkowska 98

מיט אכטונג

ALFRED HEINE, Pomorska 24, tel. 175-74

צו דער גרויסער אינפארמאציע האט מיר געצוואונגען די מיינונג'ן פון מיינע ג' קליענטען, וועלכע האבען תמיד אנגעקענט, אז מיינע שיד זענען האנקורענצלאז א דאנק דורך א מאסען-שיד-איסארבייטונג און ביי א גלייכצייטיגען דערהאלטען דעם דעוויז: **עלעגאנץ, שטארקייט און צוגענגליך פאר אלע!**

אויך דורך מירן לאנגיעהריגער מיהאמער ארבייט אין דער דאזיגער בראנזשע. די אנדערע קענען פון די ג' קליענטען און פאכלייט וועט זייער גוטקייט, אבער... צו טייער. איך האב אבער געפונען די מעגליכקייט דעם דא- וועגן ריכטיגען פארזארגן נאך א שטרענגער קאנטראל צו בעזייטיגען מיט פאלגענדע מיטלען:

געבען דער בעפעלקערונג די זיכערקייט, אז איך וועל זיי צופרידענשטעלען אין אלע הויכקייטען, סיי לויט דער אויס- פערטיגונג און סיי לויט'ן געשמאק פון די ג' קליענטען.

ווי אמבעקוועסטען צו פערזענלעך זיין מיט מיינע שיד, הויב איך אן דעם פערקויף דעם 4 פעברואר ד. י. (צופאהר מיט'ן טראמווייען 14, 8, 4) און פון 1 טען פערקויף ד. י. אן ביי Dom Towarowy JULIUSZ ROSNER w Łodzi, Piotrkowska 98

מיט אכטונג

ALFRED HEINE, Pomorska 24, tel. 175-74

פילהארמאניע-זאל

נארוואוויטש 20. יאר. געלענטער און עקאנאמיסט

יעהב לעשטשינסקי

רעפערירען א. ד. ט. דער ציגנים אויפ'ן שיד-וועג מיט דיסקוסיעס

חברה "הדרת בחורים"

לודז, ווסקאדניא 22. בעהאנטמאכונג. דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז זונמאג, פרשת בשלה י"א ד' שבת (9/2) קומט פאר אין זאל, קאלאסעאליס, וואסאדניא 58

א חנוך הספר-תורה-פיערונג

מיט'ן אנטיל פון א בעריהמט כאר פון 30 פערזאן, מיט דער בעטייליגונג פון געבר. קאלאסעאליס'ס ארבעטער, צו וועלכע אלע סימפאטיקער און די אלע, וואס איז ביי זיי טייער די מצות תורה, ווערען געבעטען צוהאלפן צו בעטייליגען אין דער דאזיגער חגיגה.

הוער של חברה, הדרת בחורים. 0268

שבת, דעם 8-טען פעברואר ד. י. 11 א זינגער אין אונזער ארענס אין די לאדזער יודישע טעאטער-געזעלשאפט אין די וואלען פון טעאטער, אררט

א גרויסע קינסטלערישע רעדונגע

א. נ. ליהודים!!! דאס וועט זיין דער ערשטער גרויסער יודישער געזעלשאפט-ליכער באז אין דעם סטאן, פערבונדען מיט א רייכען ארטיסטישען קאנצערט-טירל, אויסגעפיהרט פון גאנצען אנטאמפל פון "אררט" און איינגעלענדע ארטיסטען. זייערען צו 5 זל. צו בעקומען אין קאסע פון "אררט", אלע 1. מאי 2.

צו דער היינטיגער האכצייטס-פיערונג פון אונזער מיטגליד פון דער ווירטשאפטס-קאמיטע מאיר ווערטהיים פאר מחלה ביאלאסטאצקי ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט.

8-טונג, פרייזער-מייסטער

אין צוזאמגענונג מיט דעם נייעם צעכען-געזעץ ווערען אלע אינהא- בער פון פרייזער-געשעפטען דרינגענד אויפגעפאדערט אין משך פון אכט טאג צו קומען איינשרייבען זייערע פראקטיקאנטען אין אנדערען פאל דראהט א שטראף פון 300 ביז 1000 זל. און דער צעך וועט נישט זיין פארום עפס צו העלפען. מיט דער ווארונג ווארפט די פער- וואלטונג פון זיך אראפ די פערזאנלעכקייט. די קאנצעלאריע פון צעך איז סעטיג יעדען טאג פון 10 א זינגער פריה ביז 10 אונטער, וואו עס ווערט אויך פערקויפט צו אויסערסט ביליג פרייווען זעמטליכע פרייווע-ארטיקלען און קאסעטעס.

מיט אכטונג די פערזאנלעכע פון פרייזער-צעך אין לאדז פיעטריקאווער 85

אכטונג, פעטריקאווער

איז גאנץ לאדז! קאזי ווי עס ווערט יצאם צוריק געגרינדעט די

פיעטריקאווער הילפס-קאסע

וועלכע איז ביי דער היינטיגער שווערער צייט זעהר נויטיג, בעסען מיר אלע פיעטריקאווער צו קומען אויף א וויכטיגע בעראטונג, זונמאג, ד. 2 פעברואר, 7 אונטער אויף נאוואמיעסקא 22, פראגט, 2-טען שטאק. מיט אכטונג די צייטווארטיגע פערזאנלעכע.

יוד. פראפ. מאגאזין-שניידער-מייסטער-פערזאנלעך

אלע 1 מאי 2. אכטונג, דאמען-מאגאזין-שניידער! זונמאג, דעם 2 פעברואר ד. י. 4 א זינגער נאכמיטאג קומט פאר א מאס-פערזאמלונג פון דאמען-פאך חברים! ס'איז געוועהלט געווארען א נייע פאך-קאמיטע, וועלכע וועט די ערשטע פערזאמלונג, די קאמיטע בעשטעהט: פארזיצער - פישער, וויצע - וויינבערג, סעקרעטאר - לענדע, טוכפערער, גושינאוויטש, בלאדען נאוויק, סעקרעטאריע, ראדאשיצקי, קאנדידאטען: אסיקא, מארקעוויטש אה קויפמאן, אויפ'ן ערשטען פלאץ פון איהר ארבייט האט די קאמיטע אנגע- צייכענט: געלד פאר ארבייט! מיטלען און וועגען ווי דאס רעגליוז- רען ווערען אויסגעארבייט. אין אייזער אייגענעם אינטערעס קומט פונקטליך, פאך-קאמיטע פון דאמען-מאגאזין.

צום אפמאכען נאך בערגליע

פון אונזער ליבע שוועסטער און שווערין

טאבאקא-לוקשטיק

ווינשען מיר א גליקליכע רייזע.

יעקב אייזנער און פרוי שמחה אייזנער און פרוי

יוד. קליינהענדלער-פערבאנד, אגראדאוו 10

זונמאג, דעם 2. פעברואר ד. י. 5 נאכמ. קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, אגראדאוו 10

א קאלעקטיווער רעפערענט

א.ד.ט. דער יודישער קליינהענדלער און דאס עמיגראציע-פראבלעם.

ס'וועלען רעדען: ד"ר א. סאטמארקאווער, איגנא. נ. פראשקער א.א. דער רעפערענט ווערט איינגעפירט דורך "עאס", איינגאנג פריי!

דאמען-שניידער-אטעליער

מ. גורמ

איז פון פיעטריקאווער 59 איבערגעטראגען געווארען אויף פיעטריקאווער 109

פאטער

די קאלענען וויסבראג, מ. צימערמאן, קאסע-קא, הענעכאוויטש, בעסער, זעלצער א. קינאט, קאסעקא.

אויברסיטה עמית
ע"י ההסתדרות הציונית בלודז.
מחר, בשבת, 1 פברואר, בשעה 5 אה"צ
באולם ההסתדרות הציונית (צנלינה 4)

הרצאה עברית

על הנושא: "היהודים בפולין" (הוצאה 4)
המרצה: ד"ר פ. פרידמאן.
הכנסה חנם! הכנסה חנם!

בייליי

דער צנטראלער קליינענדרער פראגראם
אויף דער לאנדער וואס וואנדערט דריקט אויס
דעם סימסען מיטעמאל אונזער חבר קאסירער

יענהעל לאסמאן

צוליבן טיט פון זיין פאטער
משה יחיאל נ. ע.

המקום ינחם אתכם בחוף שארי אבלי
ציון וירושלים. די פערואלסטונג.

*Ostabienie
blednicy
lecy
Hemogen
originalny
tylko z firmy
Klawe*

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od wtorku, dnia 28/1 1930 r.
do poniedziałku, dnia 3/2 1930 r.
Dla dorosłych:

Asfalt

W rolach głównych: **Albert Steinrück, Elza Haller, Gustaw Fröhlich**

Dla młodzieży:

"15 MINUT STRACHU"

W rolach głównych: **Charles Murrey i George Sydney.**

Nad program:

Fragmenty z filmu „SERCE AZJI”

„ר.י.ז.א.” פשע'אד 2

שבת, דעם 1. פברואר ד. י. 9 אונזער וועט
ד"ר נ. ראסאטאוועל העלען א פארשונג א.ד.ט.
„די יודישע מאדערנע פרוי”

און ה' א. צימערמאן וועט רעפערירן וועגן
די איצטיגע סיטואציע אין פאלעסטינע-
נא און אונזער אויפגאבע.

וויכטיג פאר פריירקעס!

גרויסער אויסוואהל פון

פארזענלעכע שרייבער

שטעט אויף לאנדער צו ביליגע פרייער צו בעקן
מען ביי פרי. צוקער יאדו. זענערשער 8.

צאהז=ארצט

טאנדאווסקא

גלובנא 51, טעל. 93-174

נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייער
פון 8 ביו 9 אונזער.

לעכער א לעהרער

מיט רעזונאנס-לעכט 15
יאדו פלעקטקייט זענען
לעכעס פאר שווער און
דערשטענענע פוליש, דעם
פראנצויזיש, מאטעמאטיק,
און פונדעלעכקייט.

ש"ת שווי. יאקובא 12

רעכטע אפיציע 1 שטאק

29 צעגעליאנא 29

איז די „אזא” בית-יתומים, זגערזשער 40.

18 נארוואוויטשא 18 מארגן, שבת, 1/11, 10 אונזער קומט פאר לטובת דעם בית-יתומים (זגערזשער 40)

אגראנדיעזער קאנצערט-ראוט

פערבונדען מיט א אינהאלטסרייכען פראגראם. אין וועלכען ס'נעהמען אנטהיל די בעליבסטע ארטיסטען פון יודישן
טעאטער בעמי טעניג, ראקאו, באלבירסקי א. א. א. - פערשידענע אטראקציעס / פיל איבערשונגען
אין קאנצערט טייל: 2 ארקעסטערס / טעניג ביון דערפריה / בושעס אויפ'ן ארט-רייך פערזעהן / ביליגע פרייער.
בילעטען צו 3 זל. הינט ביו 3 זל. אין קאנצליי פון בית-יתומים, זגערזשער 40, מארגן-אין טאג פון קאנצערט ביי דער קאסע פון „אזא”

נרא טבא!

אנו מברכים את חברנו הכי נכבד חבר
הועד שלנו מר

אברהם צינעלבערג נ"י

לארושיו את העלמה מרת

שרה זעלמאן תחי

תהא דורכס צלחה וסוגה בשושנים.
בשם הועד „צעירי ישראל”

מוז טוב! מעמקי לבנו אנו שולחים
סל מלא ברכות לחברנו היקר והכי נכבד

מר אברהם צינעלבערג

לארושיו את בחירת לבו מרת

שרה זעלמאן

תהא דורכס צלחה וסוגה בשושנים.
חיים ברוך קאנאלי ורעיתו

יצחק מנחם היינעלבערג ורעיתו

גדא טבא! מעמקי לבנו אנו מברכים
את חברנו הכי נכבד מר

אברהם צינעלבערג

לארושיו את העלמה מרת

שרה זעלמאן

תהא דורכס צלחה וסוגה בשושנים.
אליהו וויינשטייב עם הכלה

מרדכי גיינבערג עם הכלה

משה וויינשטייב ורעיתו

יצחק מרדכי מארגאליס

א הערצליכען מיל-טוב ווינשען מיר
אונזער ווערען פרייער

ה' אברהם צינעלבערג

צו זיינע תנאים ריט פרייל
סאלא זעלמאן

זאל אייער לעבענס-יונג מיט רויזען
בעצירט זיין

ישראל רור פערער, חיים ארנאך

צו דער פערלאבונג פון מיין ברודער
חיים וואו ה' קויפמאן (כמעליק)

סאלא לעבערעג (כמעליק)
גראטולירט און ווינשט א הארציגען מיל-טוב
און זייער לעבענס וועג זאל זיין בעצירט מיט
בלומען יוסף קויפמאן, לאדו

מוז טוב!
את ברכתנו החמות אנו שולחים לחברנו
הנכבד מר

אברהם זעליג פיעטראווסקי

לנשואת את העלמה מרת

מכלה האכמאן

יהי רצון שכולכם הטוב תאיר ותופיע
חברה, אהבת בחורים

בלודז, בושעס 5

צו דער פערלאבונג פון אונזער
פערואלסטונג-מיטגליד ה'

בעריש האנאווער

מיט פרייל
מיטגליד און ווינשט א הארציגען מיל-טוב און א גליקליכע
צוקונפט חביבה, כנסת בחורים

לאדו פערער גאס 17

שעויר-טוב „כתר-צעירים” נאואמיסעקא 22

בעקאנטמאכונג

זונטאג, 2/2 פונקטליך 7 און קומט פאר
א גרויסע ארגאניזאציע-פערזאנלעכע
(אין צוזאמענהאנג מיט דער בעקאנטמאכונג פונקטליך)
הספר-פרייערונג, וואס קומט פאר קורצליך און פרייערונג.
מיט רעדעס וועלען ארויסשטעלן דו בחורים: צ. מילגראם
י. אורבאד, ח. שיפער, מ. שאנדאיעווסקי, פ.
ליפסמאן, א. א. בארנשטיין א. א.

הכרים און סומעס: קומט מיטגליד!

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-טראנקהייטען
פערטריקאווער 10, טעל. 86-131

די פערואלסטונג פון דער
יודישער קהלה אין אלעקסאנדער
מאכט דערמיט בעקאנט, אז דער
בולדזשעט-און עטאט-ליסטעס פאר'ן יאהר 1930
וועט זיין אויסגעלעגט אין דער קאנצעלעריע פון דער קהלה פון 1. פערבואר ביו 51
פערבואר 1930 אין די בירא שעה'ן פון 11 ביו 13 בייטאג.
רעקלאמאציעס, אפגעגעבענע נאכ'ן 15. פערבואר 1930 וועלען אלס פערשפע-
טיגעס, נישט בעטראכט ווערען.

אכטונג, סוחרים!
דער לאסט-אויטאמאביל-פערקעהר פון דעם איבעראל בעקאנטען עקספעדיציע-הויז
שלמה גארדקארן
לאדו פיעטריקאווער 26 | ווארשא, באלעווי 13
טעלעפאן 116-47 | טעלעפאן 209-07
מאכט בעקאנט, אז פון 1-סטן דעצעמבער פ. א. איז די
לאסט-אויטא-קאמוניקאציע בעדייטענד פערגדעסערט
יעדע 2 שעה געהט אב א לאסט-אויטא
פון לאדו נאך ווארשא ווי אויך פון ווארשא נאך לאדו
די טראנספארטען זענען אסעקירירט מיט דער פולער פערזיכערונג.
טראנספארטען ווערען אנגענומען פון קלענסטען קוואנטום אן.
אלע סחורות ווערען דעמאלטען טאג רעיעל צוגעשטעלט צום קניע א היים
רעיעלע בעהאנדלונג! סאלידע בעדינגונג! קאנקורענץ-פרייער!

B-cia SZKÓLNIK i S-ka
ŁÓDŹ, POŁUDNIOWA 20
פאבריק פון וואלענע, האלב-וואלענע און וויי-אויסארבייטונגען
עמפעהלעט א גרויסען אויסוואהל פון
זימער-ווארעז

8-ונג, טאפעצירער-מייסטער!
זונטאג, דעם 2 טען פערבואר, פונקטליך 7 אין אונזער קומט פאר
אין לאקאל פון הענדלערקער-קליב, פאלדינגאוו 4
די פארטועצונג פון דער
גענעראל-פערזאנלעכע
מיט פאלגענדען טאג ארדונג: (1) דעבאטען איבער'ן בעריכט, (2) וואלענע,
(3) פרייע פארשלאגען. פאלס עס וועט נישט ערשיינען די נויטיגע צאהל
מיטגלידער קומט די פארטועצונג פאר צום 2-טען טערמין 9 זייער אין
אונזער ביי יעדער צאהל מיטגליד. מיט טאטונג די פערואלסטונג.

Dr. H. WOLKOWSKI
צעגעליאנא 25, טעל. 87-126
ספעציעל ארצט פאר הויט-און ווענטערישע
קראנקהייטען. מענער-שוועבע. אלע פאר
אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען
נעמט ין פון 2-8 נ.מ. און פון 9-5 און.

Dr. med. Grzegorz Rozenberg
ספעציעל-ארצט פאר מאנען, קינדער, לעבער
און אינערליכע קראנקהייטען
Gdańska 44 (דלוגא) tel. 224-44
נעהמט אן פון 11.15-12.30 און פון 6-8 און.

בארדיני פיעטריקאווער 31
טעל. 114-13
גיס ארויס געמאכט מיט טאג צו 2 זל.
פערשידען פלייש און פון 4 זענען.
בעמערקונג: ספעציעל צימער פאר שך שפיל.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויס-פילם-מייסטער ווערן פון דער בעריהמטער פראדוקציע Metro-Goldwyn-Mayer
 פילם, וואס ענטציקט מיט כשרף
 סון יונגער און ליבע, רעזשי:
 Fred Niblo שטערט פון בן-הור
 הויפטראלען די שטעט פון האליוואד
 פרעסטיגע מוזיקאלישע אילוסטראציע אויסגעפיהרט פון פערשטארקטן סימפאנישן ארבעטער אונטער דער לייטונג פון ה' א. שטודנאווסקי.
 אנהויב 4 א זיגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 א זיגער בייטאג, לעצטער סטאנס 10 א זיגער אונטער. אויפן ערשטן טעגס פון 1 א. 5.

וועגען דער ריזיגער דאלארען-אפערע אין דייטשלאנד

דער העצער ארעסטירט

עו שטע אינדוסטריע - צעהלונג
אין ארץ-ישראל

יְרֵשׁ לָם, (יִשְׂרָאֵל) הָא וְעַתָּה פֶּעַר עֲבָדָם לְכֹס
לְעֹלָמְךָ הָיָה וְלֹא מֵעַתָּה כֹּן דַּע וְאִינְדֹּם מֵרַעְלָה
נִעְלָמָה כֹּן דַּע וְאִינְדֹּם מֵרַעְלָה כֹּן דַּע וְאִינְדֹּם מֵרַעְלָה
נִעְלָמָה אִין דִּרְכֵּנָה מִיִּרְכָּה נִעְלָמָה וְכֹן דַּע

יידענען איז ערגער

עם איז

קהלה-געזעץ אין דומעניען
יומרטן אינגעמיינדען אין לערנען

פּוֹקֵדָר עֶשֶׂט, (יִטִּיא) רַעָה אֲוֹנְטֶערשטאַמטס־
כַּעָרענאַד וואַלעריאַן מאלדאָוויץ דאָס מוֹטענ־טײַלס

יודישע לינדער במפדיים פון
די למודים און שבת אין

קארפאטען-דזשולאנד

ווייזן, (יט"א) אויף א פערזאנלעכע פון דער

א יאהר טוומע
פאר פערסמען זעלנער מיט אלע

טאג, 30 (טעלעאניש) האט קרויזגע-
יכט אין טאג האט בעהאנדעלט דעם פראגעס
און ווילאן און פאדעל קאמאשינסקי, זעלבע ווע-
טענע דעמאנאנצן.

עין די פראטאקאלען פון די

זקני-ציון" וזיעו, (יט"א). די אייטאראפען, אמלונג פון
ער פייפליאטעק פון דער ירושער קהלה אין וויען

די לאגע פון די מ

כריי די

פון איינס געפליגן און יעדער בעסעפטיונג, אטעסערפט קרוב 800 טויזנט. אויך אין סאזיעט וואסלאנד ווערט כסדר שווערער די לאנג פון דער דרישער בעסעלקעוונג. לויט דעם לעצטען בעריכט

[illegible]

למודע
המשרד לעמאמער

קינסטל-ל.ט. מ.בראדערזאן, דורף סטרוגאס
קאנסטאנטין: נתן רייכענ

היינט, פרייטאג - 1 מאָרטעלונג :
מורדענישע 2

ס'וערס נעשפילט
דאס שלאגער-פראגראם, **ח"י=גע**
כילצשן צו בעקומען ביי דער קאסט פון טעמער

אין דער אפערע וואלען זיין פעזמישט הויכע
סאוויעטישע פעאמסע, זי קאנאנאזישט, יענקידוע
אין יראמוסקי.

ניי-יארק, 30 (ספ. טעל.) די אמעריקאנער

באמבען-אטענטאט
אויף א צוג אין בעסאראביע

פוקארע שט, 30 (כפ, טעל) אויף דער
סטאטיוו ווארלאזי טראיאן אין רווסדעםסארמאני
צווישען די אנפאלער און דער יארד פון פון
ועגען 15 פערמאנענטע מאניטען בעכאלען א צוג

אין ענטשטאמען א שווערע דא פאנדישע האבע
מיט האב-גראמאטען געוואלט אויפרייסען דעם צו
די זענען אבער דורך די זעלנער אפגעווארפען
געווארען.

עפענונג פון לענסגען-אינסטי-
טוט צייט יודישען קהלה-

געשאפען א פערדאין פון ציי-
טונגס-פערקויפער אין תל-אביב

הל-אביב, (יט"א) הא אין געגרינדעט גער
הארען א פערמאין פון צייטונגס-פערקויפער. אין
הל-אביב יענען הא העכער 30 צייטונגס-פערקויפער.

**אויפרוך פון ק
פון פרא**

דער שוליס, (יט"א) דער קאמפניעט פאר
דער גרינדונג פון איינשטיין ארכיוו פון דער העבר
רעאשער אנהערביטעט אין ירושלים האט ארויס
געלאזט איינצופירט און ערשטעט אים ערשט פון

אמר נעאמט :
מיט א קורצער צייט צוריק האט די מאנצג
קולטורזאָלעס געפֿייערט דעם 50טען געבורט־
טאג פון אלבערט אינשטיין, אַזע׳ס זינט פון יאר
שען פאלק האפען ב׳ דער גערענעה׳ס אויסגע-
ריקט יעדע שטאלין און טיפֿע פערעהרונג דעם
דאזיגען גרויסען זוקן פון ירושען פאלק. מיט א
פענערערס לויכען פעהל קען אבער די פערער
אישע אונזערעוועטע אלוויפליקען אויף אלבערט
אינשטיין, ער און נעמען דער ערשטער דערער,
יאא האט געהאלטען דעם ערשטען פאראראן אויף
דער אינזערעוועטע, איהר מאטעמאטיש־פאזיקאלשער
אינסטיטוט טראגט זיך נאמען, און דער אונזערער
טעם האט ער געשענקט דעם קאספארען ארינאלי-
מאנוסקריפט פון זיין אלגעמינער רעלאטיוויטעטס
געזאיע.

עס האט זיך געגרינדעט א קאמיטעט, וואס
ויל פיר דער אינווערוועטע שאפען אנהייבשטיין
אריין אין אים וואל ענטפערט זייערע אידן, וואס

לאדזער
 האמעראל טעאטער "אררט"
 א.ל. 1. מאי 2
 פריהער ענגל, נאל
 קינסטל-ל. מ. פראדערמאן, דיר. סטרוגאטש, קאמ. ד. ביינעלמאן
 קאנסערט: סיער: נתן דייכענבערג

היינט, פרייטאג - 1 פארשטעלונג: אהויב 9.30 אָונד
 מארגן, שבת - 2 פארשטעלונגן: אָוהויב 7.45 און 10 אָונד
 ס'ווערט געשפילט
 דאס שלאגער-פראגראם, "חי-געלעבט"
 פילשען צו בעקומען: ביי דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 11-1 טויזנט און פון 5 נאכט.

פאסטשטעלן און דאהה-
 היינט זענען פרינציפאל, שבת
 און וואסמאך נישט גולטען.

דער פארמישער מאמענט

מאדאנאלדע רעגירונג איז אפהענגיק פון די ליבעראלע

נוב קאמפאזיטיוט אין די אינגען פון דער בע-
פאלקערונג און מורא האבענדיג, אז נייט וואס-
לען קאנען נאך פערשטערקען די סאציאלע פון
דער ליבעראלער פארטיי. עס זענען געווען נישט
איינמאל פאלען, ווען פאר א וויכטיגע אפשייטונג
זענען די קאנסערוואטיוועס ארויס פון זאל, פרי
נישט צו לאזן די רעגירונג אין א מינדערהייט,
אבער דער קאנסערוואטיוועס וואקס פון דער
ארבייטער-רעגירונג דערגעווענערט דעם מאמענט,
ווען די ארבייטער-רעגירונג וועט, ווי ס'האט גע-
די קאנסערוואטיוועס, פולקעם ענטוויסען דאס
לאנד, דאן וועט זיך די טאקטיק פון דער רעכ-
טע-אפאזיציע אינגאנצען ענדערן. דאס מיינט
טאקע לאנד-דושידע, ווען ער זאגט, אז דער
גורל פון מאדאנאלדע רעגירונג וועט ליגען
אין די הענד פון די ליבעראלען. ער האט גלייך
אויך פארמולירט די בעדינגונגען, ביי וועלכע
זיין פארטיי וואלט גרייט געווען צו אונטערשטי-
צען די רעגירונג: פריער אינאיינעם מיט די
ליבעראלען בעהאנדלען די מיטלען, וועלכע די
רעגירונג האט בדעה אָנגענומען און דערביי
זאגן גענומען ווערען אין אסאך די אָנגענומען
פון די ליבעראלען: דירעקטורען די וואהל-
רעפארם א. א. וו.

פאקטיש וועט מאדאנאלדען אויסקומען זיך
צו רעכענען מיט די מאדעראטען פון די ליבע-
ראלען, אויף וויסל די עקזיסטענץ פון זיין
קאבינעט וועט ווערען אנגעגלייך. און דער אונ-
טערשטיצונג פון די ליבעראלען, אבער אויף
קיי אפאזיציעלע פערסענלעכע מיט לאנד-דושידע,
דושידע וועט מאדאנאלדע ווער נישט איינגעזען,
ווייל דאס וואלט געהייסען פארמאגן זיך טאקען
אפהענגיק פון אסאך פון דער ליבעראלער
פארטיי.

אלץ שווערער, פון איין זייט האבען זיך צוגע-
וועט די לינקע צעלעמענטען פון דער ליבעראלער-
טיי, וועלכע האבען פארגעווארפטן דער רעגירונג,
אז זי פיהרט נישט דורך אין לעבען דאס פארטיי-
פראגראם און די פארוואהל-העכטות. פון דער אנ-
דערער זייט קוקט די פארלעמענט-אפאזיציע מאק-
דאנאלדען אויף די הענד, צי נעמט ער נישט ארויס
פון געוויסע רעגירונג, וועלכע וי, די אפאזיציע,
קאן טאדעלירען.

אין א רעדע אין נאציאנאל ליבעראלען קלוב
האט לאנד-דושידע מיט רעכט די טעג אָנגע-
ווען, אז דער גורל פון דער ארבייטער-רעגירונג
וועט אלץ מער און מער זיין אפהענגיק פון די
ליבעראלען. און וויקליך, די אפאזיציע פון די
קאנסערוואטיוועס וועט ווערען אלץ שווערער,
וואס גרעסערעס וועט וועלען ווערען די שוועריג-
טען, וועלכע שטעהן פאר דער רעגירונג, בעזונ-
דערס אין דער פראגע פון ארבייטער-אויסציי-
אויס און דער רעגירונג בארנישט געלעגען אויף-
צושטן אין דער הינזיכט, אויב אפילו די פאזיציע-
טען פון מינסטער טאמאס וועלען ברענגען געווי-
סע רעזולטאטען, וועט דאס געשעהן נישט אזוי
גייך, דער ארבייטער-מיניסטער פרוי באנספילד האט
אפגעזעצט ערקלערט אין פארלעמענט, אז אין
משך פון די נאכגעטסטע חדשים קאן זיך דער קיי-
זיס פון ארבייטער-אויסצייטן נאך מער פערשערען.
און די קאנסערוואטיוועס וועלען נאטייליק נישט
דורכלאזן די געלעגענהייט אויסצוזעצן דעם מא-
מענט אין קאמף געגן דער ארבייטער-פארטיי,
וועלכע האט אין דער צייט פון דער וואהל-קאמ-
פאניע בעזונדערס טעפערדיק געשלאגן אויף
דעם בארען פארלוינס קאבינעט.

ביי אסאך האבען די קאנסערוואטיוועס
נישט געטריבען אומשווערען מאדאנאלדע
רעגירונג, האלטענדיג, אז זי איז נאך נישט גע-
פארגעקומען צו די וויכטיגע פראגעס.

צום אנהויב פון דער פארלעמענטארישער
סעסיע וואלט די לעגע פון מאדאנאלדעס קאבינעט
נעמען זעהר א שווערע, ווען מיט דעם מאמענט
וואלט נישט צוגעפאלען די פערעמונג פון דער
אפאזיציע-פארטיי. עס געהערט נישט צו די ענלישע
פאליטישע מנהגים צו מאכען שוועריקייטען א
רעגירונג בעזונדערס צו נעמען אפאזיציע-אין-
וואקסליכע אינטערנאציאנאלע אומשטענדלעכע.
די ארבייטער-רעגירונג האט אזוי ארום בעקומען
אפאזיציע אויף דער צייט פון עסליכע חדשים,
וואס עס וועט דויערען די ים קאנסערוואטיוועס.
היינט אבער נישט, אז די אפאזיציע וועט אויף-
הערען צו דיסקרעטירען מאדאנאלדען. שפיל
קעט וועט מען נישט אויפהערען אריינצוזעצן דעם
קאבינעט, אבער קיי ענטשען אַנגריף אויף דער
רעגירונג דארף מען אין דער נאכגעטסטער צייט
נישט צוואונגען, א בעדייטענדע ראטע וועט דער-
ביי שפילען דער אויסצייט פון דער לאנדאנער
קאנסערוואטיוועס, אויב זי וועט דורך מיט ערפאלג,
דאן וועט זיך די לעגע פון ענלישע קאבינעט
נאטייליק פערשטארקען, און פערקעהרט.

אויך ביי איצט איז די ארבייטער-רעגירונג
געפאסערט געווארען א דאנק דער אויסלעגונג-
שער פאליטיק. די אינטערנאציאנאלע, וואס איז
ענטשטאנען אין די רייזען פון דער הערשענדער
פארטיי גומא צוליב דעם, וואס די סאציאלע רע-
פארמען זענען נישט דורכגעפיהרט געווארען מיט
דעם געהעריגען טעמפא, האט מאדאנאלדע זיך
בעמיהט אפצוהעלען דורך "לינקע" וועטען
אויף געבויט פון דער אויסער-פאליטיק, הויפט-
זאכליך אין דער מוח-פראגע, אבער די פראגע-
טען פון דער אינטעליכער פאליטיק זענען אלץ
מעהר ארויסגעווארען געווארען אויף פארשטען
פאלען, און די לעגע פון קאבינעט איז געווארען

די סיים-אפאזיציע און איהר שטעלונג צום מלוכה-בידזשעט

די בידזשעט-קאמיטע פון סיים האט דער-
צונדען די ארבייט איבערן בידזשעט פון
1 אפריל 1930 ביזן 1 אפריל 1931. די אר-
בייט איז אמת געווען א שווערע, א געזונטע חודש
זענען פארגעקומען לאנגע וועגן מיט לאנגע
רעדעס, וועלכע האבען אבער קיינעם נישט אי-
בעצייגט, ווייל יעדער איז זיך גענוגען זיין
אייגענעם וועג.

פאקטיש האבען זיך די ארבייטען פון דער
קאמיטע אָנגעהויבען פון דער עקספאזע פון
פערמער-בארטעל אויף פלענען פון סיים, אין
וועלכען דער שטף פון דער רעגירונג האט זיך
געשטעלט, מיט'ן פנים צום סיים, וואס האט
געזאגט הייסען, אז די רעגירונג נעמט אונטער
נאך א פרוב זיך צו פערשטענדיגען מיט'ן סיים,
פון די שטימונגען, וועלכע האבען דעמאלט גע-
הערשט אין די סיים-קולאזען האט מען געקענט
ארויסטראגען דעם איינדיק, אז די דעקלארציע
פון פערמער האט זיך אָנגעטראפן אויף דער
שטייער צווייטונג פון די סיים-קלובען און
בעזונדערס פון "צענטראלען", מה האט געקענט
מיינען, אז די מערהייט פון סיים וועט נישט
זוכען צו מאכען קיי שוועריקייטען פאר דער
נייער בארעטל-רעגירונג ביים אָנגעהערען דעם
בידזשעט.

דאס איז אבער נישט אזוי געווען, הום
די דעקלעטאציע אין דער בידזשעט-קאמיטע איז
נישט ספעציעל געמיהרט געווארען אויף דער
פאליטישער ליניע און האט געהאט דעם אָנשטעל
פון וואלטיכקייט, האט אבער די סיים-מעהרהייט
דורכגעפיהרט פאליטישע טענדענצען אין דער
פארם פון שטייבען די דיסקאזיע פאנדען פאר
פערשידענע מיניסטערן.

סוף אין דער צווייטער לעזונג האט די קא-
מיטע פערקלערט 3 פון די וויכטיגע פראגעס-דיס-
פאזיציע פאנדען: פון אינטער-מיניסטער, אויסקער-
מיניסטער און קריגס-מיניסטער, אבער אויך אין
דער דריטער לעזונג האט דער ענין זיך נישט גע-
ענדיקט און די דיסקאזיע-פאנדען זענען געבלי-
בען געשטראכען, ס'איז זיך שווער פארוואנדעלען,
אז ס'זאל אויך היינאמה פארגומען דאס וואס ביים
פריהערדיגען בידזשעט, ווען דער סיים האט גע-
שטראכען 2 מיליאן פון דיסקאזיע-פאנדען פון קריגס-
מיניסטער, האבען די אָנגעהערע פון מארשאל פיל-
סודקי אויף פערשידענע אפנים גלייך צווישען
זיך געזאמלט די דאזיגע סכום און איבערגעגעבן
דעם מארשאל צו זיין דיסקאזיע, אז עס וועט
האט געקענט געמאכט ווערען איינמאל אין איברי-
געט וואלט מען דאך איצט נישט געקענט שפילן
די רויגע פאנדען, וועלכע זענען דורך די קאמי-
טע געשטראכען געווארען. פאקט זיך ווי אזוי
וועט די רעגירונג האנדלען? שטייבען דיסקאזיע-
ציע-פאנדען פון א מיניסטער הייסט אינדירעקט אויס-
דריקען איהם אונטער, אויב די רעגירונג זאל
זיך ווייטער וועלען האלטען ביי דעם נייעם באר-
טעל קורס בלונד דעם סיים וואלטען די מיניסטע-
רען וועמען ס'זענען געשטראכען געווארען די די-
סקאזיע-פאנדען געדארפט שטעלען די פאנדען
וועגען צוטריו פאר זיי, קומען טאקע איצט פאר
פערמער-בארטעל געשטענען צווישען פערמער-באר-
טעל, מארשאל פילסודקי און פאנדען פון ב. ב.
קלוב פולקאווניק סלאוועק, פערשטעט זיך, אז
דער ענין וועט אויסגעקלערט ווערען פארש-
מאלט ווען דער פלענען פון סיים וועט זיך האל-
טען אין דיזעלבע פערשטענען וואס די קאמיטע.
די טאקטיק פון דער רעגירונג אין דעם פאל איז
אבער נישט בעקאנט.

די טאקטיק פון דער סיים-אפאזיציע מאכט
אבער דעם איינדיק, אז די אפאזיציע וויל האל-
טען די רעגירונג אין נישט וויכעקייט דערפאר,
ווייל ס'קומט איצט פאר די בעראטונגען אין דער
קאנסטיטוציע-קאמיטע, די סיים-אפאזיציע וויל
אזוי ארום צווינגען די רעגירונג-קרייזען נאכצו-
געבען אויף קאנסטיטוציע-פראגעס, דאן וועט מען
אויך שוין נישט מאכען קיי שוועריקייטען פאר
די מיניסטערן.

די בידזשעט-דעבאטען אין דער קאמיטע
האבען נישט גענוג אפגעשטאנען דעם קאנסטער-
פאלען קרייז, וועלכער הערשט אין לאנד, פארש-
טען לעצטע טעג האט מען אין די רעגירונג-קריי-
זען אָנגעהויבען וועגען דעם אַביסעל העכער צו
רעדן און פרובען עפס טון אין דער דאזיגער
הינזיכט, און דאס האט באלד געהאט אַנאפשייט-
לינג אין דער בידזשעט-קאמיטע פון סיים, אז
אויסצייטעט ווי פראם, קושישענאוסקי האט

וואס א פאד מיט זיינע מיליאנען קאן אויפטון וואנדער פון אמעריקאנישער אינזאמיו און ענערגיע

אין צענדליגען שטרים לאנד פאר ווערען געקענט, ווי
האבען פאלד פילע געקויפט אין דעם שטאט פארא
פון דעם כילאן העקטאר נאכלאנד.

די אמעריקאנישער האבען איינגעזעהן, אז אלע
פלאנצונגען האבען נישט קיי ווערט אזוי לאנג זי
מען וועט נישט פריהער די ביפער-קראנקייטען
פון דער געזונט גענעליך אויסראטען, עס זענען
פאלד אנגעקומען שפיען, גרויסע אקאדעמאפערס
וועלכע זענען פארלוינס פאנעטע געווארען אלעס
הויפט-קראמער, אין שוף און איינגעקעסטע נאך
ווארען פאר א שפיטאל, א צווייטע פאר זאמאנינגען,
א דריטע פאר עלעקטרישע-ווערק און א פירטע
פאר מאשינען רעפאראטור.

דורך די עלעקטרישע מאשינען זענען פאלד גע-
וועט געווארען אין קראפט אלץ וועגען און פלוצלעך
אויפגעהויפט האבען זיי געטריבען די עלעקטרישע
פארהאנגע, וועלכע האבען אלע פארמאגערמאנען צו
געפיהרט צו די גרויסע פנינים, וואס כארד שטעלען
האט אזוי.

פאר דאס אנגעהויבען זיינען א שטאט, וואס
זאל קענען אויפגעהווען ביז 30 טויזנט איינוואוינער,
און אין איהר זאלען זיין די נייסטע הויכענישע איינ-
ריכטיקע וואס האט היינט לאנד פון אונגעווענע
האבען, האט זיין פאלד געפיעט, געווארען א
פראמט-געבוירע פאר א צענטראל פוהא, א גרויס
קראנקענהייט, א לאפאראטאריע, א האטעל א גרע-
סע מאשינען-פאבריק און פיל וואונדערליכע פאר-
שטאטע און אינזאמיערע, אויך פאונדענען גרויסע
אויסצייטער היינער.

דורך דעם אורזאלען האלד און צעלענט
געווארען א פרייער 40 קילאמעטער די לענג
גוט בעמאנערטער שאסיי פאר אלעס, וועלכע
פערשטערליך א וועגען און טייגען זענען פארשט-
ארעך אויסגעטראקענע געווארען, און די אונטער-
געהמונג פון פאר האלט און איין אקאסען איז עס
וועט נאך א סך וואונדערליכע פאר דעם נאכ-
אויסגעהמונג מיט אלע איינגעזעהענע וועט פאר-
טיג ווערען, פארלוינס האלט ער און איין איינגעזע-
נען שאסע, אן אפער א כילאן האלד ווערט יעדע
מאנאט אויסגעזעהען פאר מאטעריאל און ארבייט-
לוי, יעדע סאך קומען צו נישט מאשינען פון אסאך
רוקא.

געווארען, אן ענגלאנד האט פון אמעריקא געוויק-
גענומען כפליכע פאר קויטשקוואס, וואס
ענגלאנד האט גענומען פארהאלען אמעריקאנישע
פאר די מלחמה הלוחות.

פאר, דער אויסצייטע, וואס פערפליצט
די נאנצע וועלט מיט זיינע מאשינען האט געמאכט
אנגענומען צו ענגלאנד און צאמלען הויכע פרייזען
פאר דעם קויטשקו, וואס ער האט האבען צו די
נומען דערקער, פאר דאס געזונט אנעכע פאר
זי ווערען פון פרעמער אפאטרופסאח און צו האבען
איינגעקעט קויטשקו פון זיינע אייגענע פלאנצונגען
און אס וואס א מיליאנער קאן זיך געלויבען.

א דריטער געלעהרנטער, וואס וואונט אין
פארא, די פארלוינסער נומער גענומען אלץ
שרייפט אין "ב. ס." אינטער-מאנעט איינגעזעהענע
פון דער גרויסער קויטשקו-מאנעט, וואס פאר
זיט דאס געזעט, מיט וואס פארע שוועריקייטען
עס קומט אויס אן און מיט וואס פארע געהויבען
היינט ער האט דאס שטילערהייט דורכגעפיהרט.

אין יאהר 1925 זענען געקומען צו פארהאן
קיי באמא איינעם אמעריקאנישע רייזעגערס מיט
א סך פאמאליגענעקע, זיי האבען זיך פארגעשטעלט
פאר, נאטורליכער, וואס וועלען דאס מאכען אלץ
סענשאטיוולע שווינגען, איינפאלערען זיי געווען,
וואס א הויז ווערט פערשידענע טיגס אפאראטען
און טייגען אינסטרומענטען האבען זיי געהאט
אויפגעגעבען און די פאמאלייזער קערטיש-דריק
אויף עטליכע הונדערט האלדער.

די "נאטור פארשער" זענען פאלד מיט ווערען
פאק אינסטרומענטען און אויך געלעהרעטע אויף
א לענגערע צייט פערשטאנענען געווארען און זענען
אפגעפארהן און די וויכטיגע נעגערען פון פאמאלי-
יען, וואס זיי האבען הארט שטודירט און האט
פארא נאכריכטען זיי האבען פון הארט געשיקט,
אין נישט בעוואוסט, פאר חדשים שפאטער איז
ווער געקומען קיי פארא א נאנצע נייע געזעל-
שאפט "געלעהרטע" און האבען זיך פאנעטע אין
גראד-האטעל אין פארא, און אויך זיי האבען מיט-
געפירט גרויסע סומען האלדער, און עסעס גע-
ווען אין הויז לשמח...

אין יאהר 1927 איז געקומען אן אמעריקאנער,
דער גענעראל פאמאלישער פון פאר און פאר
געשטעלט דער רעגירונג א פארשלאג, אז ער וויל
אויפקומען א גרויסע שטח און הארט איינריכטען
נאטורליכע איינזאמען.

עס איז פאלד אפער אויסגעוואקסען א געגנ-
רישע פאליטישע איינזאמען, פארהאט איינגעזען הא-
פאן פערשטאנען געשיקט אויסצוזעצן די מינוטע-
פארגעגעהנע פון די פאנעלע פאמאלישע
שטאטען און מיט'ן כח פון ווערען האלדער, און זיי
געלונגען צו געווינען די מערהייט פון די פארהא-
מגענטען צו פאקומען נאכאנאנד נאל פרייהייטען פאר
דעם אויספיהר און איינפיהר, אויך די קאנסעסיע

די פארמישטע שטאטען פון אמעריקא זענען
פון דער נאטור געפאנעט מיט כל סוב, זיי געווען
כמעט אלע היידענשאפט, וועלכע זענען נאכט
צו די פערשידענע אינדוסטריע-אויסצייטענען,
אזוי אן זיי פאנען נישט אנצוקומען צו פרעמער
לענדער.

אפגעוואקסען עס פעהלט זי און וואס זיי מאנען
קויפן מיט ווערען האלדער ביי די ענלישע קאמ-
פאנען - אין קויטשקו (גומא).

זיי בעוואוסט, ווערט קויטשקו אויסגעוואקסען
פון דעם וואס פון פערשידענע כארטען געוויקען
און דער מילדער, וואס ווערט געמאכט פון די אר-
האטע פאמער און די כראפטיג לענדער און איינע
מעסיקא און פאמאליען, און וואס ווערט לויט פער-
שידענע איינען שפאטער פערמאירט אויף די "קווי-
שו". פון דער לאנד און קויטשקו א וועלכער,
אויפגעהווען נאטייער ארטקעל אויף דעם וועלט
מארק, אזוי און דער לעצטער צייט איז זי גע-
פאדן שטארק פערנעטערט געווארען אזוי און אין
דעם וועלט-האנדעל ווערט יעדער פערפוינט קור
טשען אויף א קימא לן פון 200 מיליאן האלדער.

ענגלאנד האט אויפ'ן קויטשקו-האנדעל ארויס
געלעגט איהר שטארקע האנד און זי פערשט
כמעט דעם נאנצען מארק, די ענלישע קאמפאנען
האבען מיט די האלדערשע נאטורליכע געמאכט
זי איהר וואס די פרייזען פון קויטשקו אונגעווענע
אויסגעשטאטען עס איז סאמאלישע פאקסעסגעשטעלט
פערשטליך ערקלערט, אז דאס יאהר 1930 וועט
זיין ערגער ווי דעם יאהר 1929. די שטייערען
פליסען שוין איין פיל שוועכער און מ'דארף מורא
האבען פאר א דעפייט פון מלוכה-בידזשעט.
אזא מין וואונג מצד איינעם פון די גרעסטע
עקאנאמיסטען, און אנהענגער פון דער רעגירונג
מזו ערנסט גענומען ווערן אין די רעגירונג-קריי-
זען, א דעפייט פון מלוכה בידזשעט וואלט בע-
דייט א געהעליגען ריקצוג אין דער ענטוויקלונג
פון מלוכה-לעבען, וואלט בעדייט א פולשטענדי-
גען דורכפאל פון דעם סיסטעם פון נאך-מא-רעג-
רען. איצט ווערען בולט די סענות פון די וועל-
כע האבען באלד ביים אנהויב פון די בידזשעט-
דעבאטען געווארנט, אז אונזער בידזשעט איז א
צו גרויסער, אז נישט האצות ווערען צוגעפאסט
צו די רעאלע הכנסות, נאך פערקעהרט די הכנסות
צו די גרויסע האצות.

צי וועט די וואונג פון פראם, קושישע-
נאוסקי קאטע איצט עפס ווירקען?
י. ד-י.

דער יוד-ישער צייטונגס-קעניג פון
אדטעזן עסטרייך-אונגארן

מאריץ בענעד'יקט, דער רעדאקטאָר פון דער „נייער פרייער פרעסע“
(קארעספאָנדענץ צום „נייעם האַלסבילאט“)

אמ"י זו ומאנן ומן לעצמן מאמננן, וזמן סי' ער
סי' די' איבעררייג ונגען שוין געווען אלס מן אייניק
שדערל פון מוים.

אפער צי האט דען מאדען פגעקוקט מיט יאן
 „פריער פרעסע“ איבערהויפט נאך געהארשט אפילו
 די גרעסטע אפציעלע אויסצייכונג? האט דאן דער
 געהאטשער טייל פון דער „פרעסע“ געהארשט
 און דיקטירט אויף די פערזען פון האלב אייראפע
 און ווייט, אז אמארגען פון דער „נייער פרייער
 פרעסע“ איז געווען גענוג ארויסצורופען קאפונעט
 קרויסען יאן אומבאשענע מיטסטארען אפילו אין

פון זינע אפיציעלע קערפערשאפטען, זיין וועלכע עס
איז איהם זיכער געקומען דער ערשטער פלאץ
אנצולעזער פארן אז ער געווארען פון מען האט זיך
אין קיינערליכען ווען ענטשלאסען אנצוקעגען זיינע
גרויסע אפגעטילטע פערזענלעכע דורך א לעפעגס-
לעגליכען זין און עסטרייכישען הערענהויז (לארנער-
הויז). אלע איהם האט מארץ פגעדרוסט וואקס-
געשענסט שווערע ריזענאפטישט לטובת א גרויסער
פרייער און מעכטיגער עסטרייך-אונגארישער אימ-
פעריע אפער די ראנג אומפערנע האט איהם
דעם אנצולעגן יאר, בעלינסט ס'ט א שטיקל כבוד

מאידך פאגנדיקט האט אלס ארויסגעפער און
הויפטרגראמאטאר פון דער "נייער פרייער פרעסע"
אפערנע א.ס. דעם אינטערנאציאנאלען רעמאד פון
די גרעסטע וועלט-פליכטער.

רעם טיטול און מאַרשאַלער אלס גראַס-
מאָס האט די פֿיעטע צו פֿערמאָקען פֿעיקר א
פֿערנולעך הויכע שטימונגען. האָט זענען געקרוינט
זינט נאָמען "העלספּלאַט", און ערער מלכת פֿאָר
פֿערמאָן בלויז אַזויס אַדער צוויי פֿלעטער, האָט
זיך השפּעה אויפֿן אַנטפֿערמאָנאָמאָלען פֿעלקער
לעבן האט דערנאָכט די מדרגה פֿון אַ וועלט
פּלאַט. דערפֿיר און נישט אַזוי וויסנדיק דער טראַוש
אָדער צירקולאָר פֿון פּלאַט, דער מאַשטאָט פֿון
אָלעטפֿאָל און סעזן און אַנטעלעקטאָרע קאָ-
לפֿער און זיין השפּעה אויף די מידעגערע און דער
נידערגע קרוינען און אַזעלכעס לאַנד און אויף דער
פֿעקטליכער שטינוג פֿון דער האַרער וועלט, און
קלינגעס מדרגל פֿון אַזעלכע געפֿעלעטע וועלט
פֿעלער האט געמאָנט וויס און פֿריס אויף די
זיך "נייט פֿריי פֿראַנקע", וואַסמאָנעריז אַלס
וואַלדזיך פֿאָליטישער און עקאָנאָמישער פֿאָקוס
פֿון אַנטפֿערמאָנאָמאָלען פֿעריגהעט גרשט אַנטפֿער
זיך דערמאָלען פֿון אַנאָנווערדזענען פּופֿליציסטישען
אָרמאָנאָמאָרשען מאַכאָס, וועלכער האט ניד
פֿלויס פֿעקט און עסטרייך-אָנאָמאָר אַנטפֿער דעם
שריף ווייזדזיטשען נאָמען מאַרין פֿענעקיסט.

די מאכטספאיינע פון דער „פרייער פרעסע“
אז דער עסטרייכאונטארישער מאגאזין איז גע-
ווען דאס זעלבע פון דעם אנטווען יודאליקער
האט מיט דעם פערדעם דעם מאנשן פון א פער-
העמער יודישער פערזענליכקייט, אסאך ווען פאר-
אל איהם נישט פערשטען וועגן ענינים נישט קליינע
האטם געפירט דער ווייניש-אונטער פערזענליכקייט, און
אדערע ווייניש כלל-פראנץ האט מארץ פונגעריקט
דער גענומען אלס געטרייער, שטאנצער און מוסיק-
פרייער קעמפער, דער האט פון דער „פרייער
פרעסע“ געווען רויכשען פארארבעטשן האט זיך
געפונען צו פיהלען אלע רויכע רעווענעס פון
גענערע צייט און א פערמאנענטע הייסע קאמף
געבט דעם רויכשען יודאנטום האט די „פרעסע“
אויסגעזוכט די פערשיינסטע מענער פון איהראס
און די גרעסטע פערטערן פון דער וועלט אלס מיט-
שפער געגען דעם רויכשען אנטאקסטיס, מיט
א-טראקען, פערטאנען און פערטעטע אויפן פראמי-
נעסטעם פלאץ און וועגן וועלט-פאמא און מיט
זיין געשטימט געווארען דער גרויסער געפירטאנט-
האט פון מורדא-איראפעאישען וועקענטום ספעציעל
און רוצאלאן און און וועגנענע קיין שום וויינישער
א-טראקער, האט זיך פערזאנדלעך דאס איהרע
גלויבונגן אפגעזען ווייניש געשטימט וועגן קענען
געשטויבונגן די גרויסע מוסחילע פון דער וועלט
זעכע בכלל און פון דער ווייניש „פרייער
פרעסע“ לטובת דעם געפירטען וועקענטום פון מורדא-
איראפעאישען.

נחשט זענענער מוסד אין נחשט זענענער פער
 ינסטטוט דאס זיך דאס זענער זעלסטעמאס געהאלד
 זען געגען אנטשעמטעס אין עסטרייך אונגארן וואס
 זענען זענענערס האט די פרעסע פארשטעט יאדענע
 אונדז דעם שארפסטען קאמף אין פ"י פון שרעקלעכע
 זיידענערס פארשעסען פון סאמעסלאד אין געגען
 זענענער האט דאס זעלסטעמאס פערדוקס הונדערט
 פער טויזענער און שלאסען פונעם פאסיר געגען
 זענענערס קאמפראמיטירטע זיין אין זענער
 עסטער פארמאדעלענער פארן סאמאלישען געד
 זענען פון דער נאנצער זיידענערס זענען אין די
 זענען שלאסען געגען דער אנטשעמטעסער רעד
 זענען אין עסטרייך אונגארן וואס האט זיך די
 פרעסע נחשט זענענערס מיט איהר אייגענעם
 זענענערס מוארשפאנער שטאם אין זענענער
 זענענערס פון לאנד פערשטע קרימינעלע פאר
 זענען אין שטאטעסערס זענען זענענערס איהר
 זענען פונענעס נאכאנאנד איהר זיין פלאט
 זענען זיין דאס דאס האט אלס מיטשעסער
 זענען זענענערס אין זענענער פארמאנענע

געווען אין מארץ פגענדקס געווען א קינד
פון זיין זיידע א ליבעראלער יוד מיט אלע סמנים
אין זיין געזינדט דייטש-פרייהייטליכע דורשען געמישט,
וועלכעס האט פאטער און דער צווייטער זון
אומאנלידליכער עפאכע נישט געקאמט וועקען
זיין פאטער א סמפאטיק אפילו אין אגעלעכע יארן
עס קרוינען האט עניקע נישט דוקא צווייטען
דאס אומאנלידליכע, אבער ער האט געקעמט
אין דער געלעבט אים יוד און געשטארבען אלס
ייד. ווען דער גענאלער פובליציסט און ארמאני אטאר
אלס געווען ענטהאלען פון דורעכטום אין דער פיינד
אבער עפאכע פון עסטרייך-אונגארן אין אפילו
אין פאטער האלט ער דאס געווען געזאגט אין
אומזיסט א פארקערדער עפאכעס און דער מאד
א-זיסט נישט פיל פאליטיקער און אינטעלעקטועלע
פגענדקס דורכקייט האט עסטרייך פערמאנענט
אבער מארץ פגענדקס אין וועגען שטאלן אויף
זיין דורכטום און שטאלן אויף זיין נאכטען און ער
האט אלץ אויך געלייגט אים ייד. און גענאלער
אבער און פראנקרעד האלט א א געזאגט פאלי
טישע פארגעלעכטע געווען אויף און דער העכ
סטער שטאנע פון דאס ליבעראליטעט, אבער אין
עסטרייך האט קען אויס עפענטלי געמאלטען ווייט

קריתים. בלא בקראמנען. צרות!

די דריטע פון אַלעס אינטערעסאנטעס, וואס
פלאנצן הערט אלץ נאָעסער. 4 מיילן מאַרק וואו
א פערטאנ, און ס׳זען זיך פארשטעלען, וויפיל
פערטאנ ס׳זענען מיטגעצויגן און לייגען פון אונז
קראד. פיל בוזאנטערעסאנטעס זענען מיטגעצויגן
נישט נאר דערפאר, וואס זיי זענען קרעדיטארען
פון די קאפאס, נאר ווייל זיי זענען אפט אקציאנערען
פון זיי. דאס גרויסע קאפערזיוו אויף פרידריכ
שטראסע און שולדנ געפליגען דעם הויזאייגענ-
טיטער א פירטעל מיליאן מאַרק דירעגעלד. דא
גרויסע היידאגראלונגען פערנעמען נישט דעם לעצ-
טען ארט צווישען די בעלי חובות. אס האט א פאק
אויסצוגעקומען מיט אַלע וויכטיגקייטן אַלס פאק

125. סויענדיג מאַרק אונטער אַ משכונ פון דעם ווייץ
לאַנגער, שטעלע ווען אַרױס, און דער וויין איז נאָך
נומען אויף קאסיסע, די שטייגערן זענען גרויסע
און נישט איינמאל טרעפט זיך, און ס'קומט אַ שטייגער
ס'זענעט אַסאך און „פערלאנדזשעט“ אין קאפּע,
און ס'זענעט זיך אַפּט גרויסע סומעס מומן, אַט
דאס איינע פון די קאפּען געלויבט אין סילועסטער
זענעט 12 סויענדיג דאללער, די קאפּעדיינער פיהרען
אַפּט אַ פּאַפּערערטען קאפּע מיט די גרויסע שטיי-
גער, דערהויל נישט ס'זען זיך אַנזעה: די קעלנערס
זענען אַפּט מיט זיך דעם טאג, אדער רייכטיגער דאס
אבזטרירן און פאַרלעגן אירם איין קרעט אויף
פאַרזען, כדי אין דער קאפּע זאל ווען קיינמאל נישט
זענען קיין מומן.

דער קרויז פארשפרייט זיך, אין צאהלונגס-
שעצונג קיינעם נאכמיט זיך איינעם א קאפערהויז אין
גענטרשטאט, אין אמיאניען פערעכטיגען 4 שטאק
הויז. די אנטערנעהמונג איז פראנצויזיש געניצער
פונעם מיט א גרויסער לאנדאנער באנק, וועלכע
קען איינע מאכן ניו-יארקער קראך נישט שטייען די
נייטערנעהמונג.

און איינצייטיג מיט די גרויסע אונטערנענטונגען
לאפען די קליינע, אלטע, די גרויסע העלען צוריק
אויפגעשטעלט ווערען, ס'זעט זיך געפונען א נייער
אונטערנענטער, וואס זעט זיך איהאלדלעך פאר א
טויזנט, אפער, די קליינע העלען קען תחת המים
זעט איינשטעלען.

א. גאומאלינג פארדארגונג דאס פאליצען ווי
אויספארגאנג דער נייער געגאנץ וועגן העכערען דעם
שטייגער און פיר, פארוי קריג דאס 1000 ליטער
פיר געזאסט 20 מארק, איזט וועט דער פאליצער
שטייגער פאטרעפען 18 מארק.

און צו אים דעם קרויט וואו איזט צוגעקומען
אדער צוויי - אין קיטא און אין קאנפאקאניע. דא
קרייבט קיטא פוסטענען, צו קיין קאנפאקאניע קענען
זיי נישט צוקומען, דער איינצוואהל פון גייע פילמען
אין פערקלענגערט פון א מינוט, ווייל די פארקלענגער
אין געפאלען אומ 60 פראצענט וואקסט די ארבייטס-
לוינען פאר די מוזיקער, פערזענער א. א. ו.

אינגע נאך דער אנדערער פלאנצן טעקסטיל
זיכטען, בפרט אינעלעך וואס האבן געזיכט א
האנדל אויף ראטעס, די באנדקערדעטען, וועגן
פערקלענערט פון צו א מינימום; די שטייגערע
האטעס און פאלאסטען זעהר שטארק צום סוף,
זיכטענער, קליינערלעך און דעם פשוטען דארכ
שטילטען פירנער, ביים אינזאנצן דעם שטייגער
און מען האט ערענעגלייך הארט. מיטאלאנדרט
נישט איינלויף אויף קיין מען, דער נידריגער פאסטען
פערמאלט אז פערמאלט און די נאכע פערקלערונג
זעכטען און ווערט.

(א) בר' 135 בער' 1)

ה'תשנ"ב ז"ת קיץ בערליך, האט ער זיך דערמאנט
אז זיינע דירעקטארען האבען איהם געמאכט פאר
א פארמינהאבער פון א ריזיג רעסטאראנטען אין
קאפאליהייזער אין דער הויפט-שטאט, דער פראזיל-
האפער מיליאנער וואו געווארען אויפגעקאכט: ער איז
געווען שוין געוואוינט צו האנדלען מיט קאווע, אבער
נאכדעם ווען ער צו האנדלען ער טאן נישט אין טאפלעך
מיט א בליז שטעלקים האט ער זיינע פאליען זיך
גרייט.

די אונטערזערוואונגען זענען מיטשטענס גארמאל
יגען: איז דאס צ. ב. די קאפע, מאנקל סאזיס
היינעל — 4000 פלעצער, דאס איז א קאפע, וואס
געפינט זיך היינטערן שטאט, און דאס איז טעגליך
הויפּעכליך וואסער, פארט אין די וואסאר-טען און
הויזער, און אין אס די טעג זענען דערגערטער מיט
זענערער פערליגער לאזען זיך ארויס אויף פראצע
לופט, פלענען אין קאפע קומען 80 קעלנער צו פיר
דינען די ווייטגעסט, און וואל 8 וואסאר-טען א
דינען, הייבט זיך אן האנדלען די נאכע אונטער
געמיינע.

מאמרליך, דאס איז נישט די איינציגע סיבה,
וואס קען פרינגען צו א קראך. דערצויל דאס „אז
קעל מאכט הייזעל" אפגעשטעלט די מאהלונגען.

א מאהרש"א פערלענער טעמע אין איינס
פארגאסען פון די רעסטאראציע און קאפאנע
פערלעך, כדי צו פערשטערקען די ראינע ערשיינונג.
וואס אין אומפערשטענלעך איינע ערשטען בלוק
פאר א פערסענעלע וואס קען געוועהנליך נישט נאכגיין
דיין פרינציפאל און אין קצת שום גרויסע קאפאנע,
דארף מען קאנען די געשיכטע פון די גרויסע קאפאנע
אין פערלעך פאר די לעצטע יאהרען.

די יאָג און די, וואס זייט ס'האט זיך גענויטקעלט
 "וועסטען" די עלעגאנטע מערבטייל פון דער
 דויפט-שטאט האט מען זיך לאקאלעז פון געשפּעטען
 וועסט-האנדעל אריינגעלאגט רוינע סומען. דער
 מאניער צוויי פון האנדעל, וואס פלעגט זיך אמאל
 געטויקלען פון די גראשענס, וועלכע ס'האט זיך
 זי אריינגעלאגט, האט זיך פערזאנלעך צו אונטער-
 גענומען, וואס קענען זיך נישט בעקענען און דער
 שטיצע פון גראשע פאנק, און ס'איז טאקע א פראגע
 צו קענען זיך געטויקלען אונזעלכע אונטערנעמונגען.
 און וועלכע ס'פאנגט אריין שטערע כוללענע.
 ס'איז פאקטאס א געשיכטע פון א רייטש, וואס
 איז מיט עטליכע צעהנדליג יאָר צוריק אריינסגע-
 פארען קיין פראווינצן און אז דאס געווארען
 איינער פון די דריי-טאנצער-קאנדידאטען.
 קיין איראפאק קומט ער וועלטען אפער פאר זיינע
 קרובים שטעלכ ער צו קאמפ און האט פאר זי גע-
 דינערט א גרויסע פאנק און א גרויסער רייטשער
 פארשטאט.

יודישע מענטשער אין פילדזשטאט, נארוואוויטש 20
אונזער דער לייטונג פון א. ב. ז. ז.

גאסטראלעז פון דער בעוואוסטער אמעריקאנער סיברעטין,
לייבלינג פון
בעטי קעניג
פראדוצירט פון

אכטצונג! שבת נאכמיטאג און אין אווענד ווערט געשפילט.
פרייליכע וואך! לאכער! זינגען! מאנצען!
פרייטאג דעם 31סטן יולי דעם 2טן 9 א זייער אוועד

גרעסמער שלאגער
וועלכע זענען און מעגן

אין 3 קאסען פון מ. כליונער, מזיק פון מאנצמאז, ארצנוסירס פון 5. זעלסטאן.
אין די סיבירער-התנהי געפינט זיך רוסישע מזיק / שעהנע
רוסישע מענץ / שלאגער-קופלעמען, געווינען דורך בעטי לעני

שבת, 4 נאכט, צו ביליגע פרייוו די פיעסע, וועלכע האָט געהאַט דעם גרעסטן ערפאלג אין 3 טעסען פון 10. ס'עניג מיט 15 נומערן געזאָגט און מעגל.

שבת, דעם 1.טען, 9 א זייגער אָוועג גרעסער שלאגער פון פרייזליכקייט
וונגען מאנצען, לאכען אהן אויפהער

דער פריידיכער מאטראז אין 3 אקטן פון קשת
מיוק פון טענעמאן.

שענע מאטראדען-מעני / מען לאכט / מען ווילט זיך אהן א שיעור
מאנשאט, דעם 3-טען, 9 עטער גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 250
בעמי לעניג **האצקעלע פל=בו'ניק**
אין איהר קרויזערע זיט
אין 3 קסטען פון בלימחאהל מיט 15 נומ' בעזאנג און שענע מעני.

ש'ועהט אנטווי (רויט א.א.) מ'וויזט: בעזמאן, העכער-וואוסקא, נערה, פאדראמאן, מענער:
איווענבערג, פאליריסקי, האמבורגער, העכער-וואוסקי, גייהוין, פאלאניסקי, ראקאו,
ערמיניסטרעטסאר: מ. אַרגאנאָלער. מוויקאלישער ליטשער: ר. זעלימאן.

בעמדת קונגס פארשטעלונגען פאר וואילטעטיגע אינסטיטוציעס ווערען פערקויפט פאר שווערע גלייכע פרייז. זיך צו ווענדען אין קאנצעלאריע יעדען טאג פון 11-2 נאכט.

12-33

ה'ס"ט אדר"ש ו'ת"צ' 1771

1

פרושי'נאומסן

1
 ייט א געוויסער צייט איז אין פוילען געוואר
 געווארענענדיג אדמונד דאס פראבלעם מוכח
 דער לעגאליזאציע פון אפארטעגן. אין דער שטענדיג
 בער פרעסע, און ציטירטשטען, אין שפעקטאליכע
 געפערטאטען ווערט עס הייס אדמונדערט דורך מען
 דאסער, אירסטען, געווענליכע סוגר און ליטער
 אפגען. פון אלע שטאנדפארטען ווערט עס צוגעזען
 און פערזאנלעך און פון די אלע שטאנדפארטען
 פאלט זיך מיינאמאל דער מענשליכער געזיכט
 פונקט: דאן קערפער געהערט צו דור, דור, די
 פרוי הארץ און צוואר האפן דאס לחלוטין נישט
 געט צו פגעגעבן אומאפארט און די לעגאליזאציעס
 פון אפארטעגן און מילא אפאסטאט פון דער
 געזעצטאמטער מענשליכקייט.
 אפער איז פשוט קען נישט געלעזט ווערען
 און אפאסטאט פראבלעם, ווארעם דא האנדערט
 דא דאן נישט פליז אינעם קערפער פון דער פרוי,
 נאר איך איז נאר א וועגן.
 אי דער געפירט איז א לעפערדיגער וועגן שוין
 אין די יערשטע דרייסיג יאר איז קיין ספק נישט
 אמת עס האט נאך נישט קיין צורה פון קיין מענש,
 אמת פערקענט דער פאל מיט א פערזאנלעכע מעכער
 מאלא, וואס האט אפגען ויך איהם אפגעקלעפער
 געטעגטען פון די סלאוואקעס, וואס אינעמען געלעגען
 געפירט פון א הונט, א שטעם און א מענש און
 ער האט זיך דערמאן נישט געקענט פראדערקלעפער
 דער וועלכער ס'איז נישט געפירט און געטען ווארעם
 דער מענש מאכט דורך אין זיי געפירטאלער געט

מאד דערפון וואס ביי דער גראַדער צאָל מוטלעך
געניגן שוואַנגערשאַפט, וועלכע געניגן צוטרעטלעך
פאָרן פּרעסטיגע ערנסט, איז געווען צו פיהרען
א געלעבנס-טעפּער, און געפירט אונזערע און פער-
ווענדענע נאָך דערפאר, וואס דער ערשטער איז אונז
געלעבנס-טעפּער נאָך וואו און איז אונז אונז נאָך
דערנאָך ברייט, און מען וואל קענען פולשטענדיג און
געזונטערען דערנאָך פרוי א מענטשליכע לעבן
נעממענדיג דאס אלץ און אכט, און עס נישט
קען הייבט, וואס אפילו וואס נישטערער געזונטער
ווי אונזער פארגל האט געקענט וואנען, דערנאָך
געשלאסן איז צו געווען, וואו דער פארגל
ריכטיקער דאס האט איז 1919 געווען פאר-
געבן געווען פערשט; די אפטייטונג פליכט שטראפ-
און, וואו די קומט פאר און פאר פון שוואַנגערשאַפט
און דער הייבט פאר א גענוגער העכסט פון
און און פרוי און פאר פון שוואַנגערשאַפט און
סער דער הייבט ביי דער העכסט פון דער שוואַנג-
ערער, פאראייניקטעט און די פרוכט איז נישט
עלטער ווי דריי חדשים און, איהר דערנאָך געווען
דער מומערט ליב ווערט אדורכגעפיהרט דורך
א פאטערנער דאָקטאר. פארגל און און דער
פייניג, און מען האָבן אין פרינציפ פערזענלעך א
קענסטליכען אפארט, און די געלעבנס-פערזענלעך
און מער פירט זייען וואנען א פרויעלעך, און און
ער איז נישט נישט צוליב מעדיצינישע טעמים.

אנדערש ווער פערטייטערע מעדיקער טרעטען
אונזערע אפארט שוין נישט מוחזק געניש
טעמים, נאר צוליב דעם, וואס און אפעראציע און
דורם ביי דער אפערירטער פערזענלעך פאמאליטעט
זינען, האט זי און געווארען געמאכט דורך א קאם-
פאטערנער פערזענלעך ביי דער געווענליכער אונזערע
פון אונזערע פערזענלעך און אפערירטע מענטשן, אונזערע
געלעבנס-טעפּער און אין פרינציפ גענוג אפארט דער-
פאר, וואס דאס נישט געפירען אדער דאס וועל-
טענע געפירען קינדער פערענט צו פיל כראנישע
און פירקער קראנקהייטען, און פראפאגאנדא אלעס
אונזערע וואנער וואס; אין צוואנציגטער דערשטער
מאה טעמא וואס פאמאליטעט געשרענקט אפס-
פאל די צאָל פון זייערע קינדער, האט דער דאָק-
טאר א גאנץ געלעבנס-טעפּער פערזענלעך די ריכטיג-
און געווענליכע טעפּערס פון דער פרוי.

—101—

איז שאטען פון שאנדע די פינסטערע צארישע ירושה איז לובלין

דעם מירדעל פאלד פערררעווען א קאפ, און דער חתן האט זי שוין געווארן און אומגעדולדיג הייזל אהער אפטהאנספארטירט וי און אומגעדולדיג שטאט.

אין א געוויסען פארנאכט, איז די נאכגעגאנגענע אויסגעצייטערט געווארען פון שרעקליכע קולות, וואס האבען זיך געטראגען פון שטחלעך נאכפאלגער. וואונדער, מענטשען זענען זיך צוגעפלאגט פאר, האבען זיך געהאלטן אריינרעיסען אין דעם "הייזל" נאר די טיר איז געווען געפלאגט, מען האט אבער דייטלעך געהערט, אז דארט קומט פאר געפאס א פעררעכענען, עס איז אנגעקומען פאליציי וועלכע איז אריינגעדרינגען אין הייזל און פון דארט ארויסגעפירט אומגעדולדיג זיך מיט א האלב אויסגעריסענע פארר, מיט אפגעריסענע קליידער און א פער פלוטענט פנים. דער יוד האט געהאלטען אין א שריי, "מען האט מיך געפאנגעוועט", געוואלד מיט "ר"י הונדערט רובל", צוגעגעבן מיט דעם יוד האט מען זיך ארויסגעפירט די ווייטע ח"י און די פרוםע פערלעביתע.

שמהלע נאכפאלגער איז זי און דער פערר אריינגעווארען געווארען. פאליציי האט דורכגעשטערט דאס נאכגעגאנגענע ח"י און צום אהרן געפונען אין קעלער אומגעדולדיג א גרויס פאס, פ"י א פעררעכענען אומגעדולדיג זיך פאליציי האט מען פ"י שמהלען געפונען די 300 רובלע.

לויט דעם פאליציי-אויסשען פראטאקאל אין דעם געשווערענעם און פאסטענעטעלע געווארען, אומגעדולדיג זיך און פערנארט געווארען אין דעם הייזל דורך דער ווייטער הייזל, וועלכע האט אהרן געפונען אריינגעדרינגען אומגעדולדיג פ"י אומגעדולדיג דער יוד איז אריין אין דער וואונדער און האט זיך אריינגעפירט, און ער איז פערנארט געווארען אין אומגעדולדיג האט ער געוואלט ענטלעכען, נאר די ווייטע ח"י איז צו אהרן געגעבען ער וואלט אהרן פער צאמלען פאר אהרן לויטען. דער יוד וועלכע געט פער מירדען א סקאנדאל האט ארויסגעגעבען געלד און אהרן געוואלט געפונען, אומגעדולדיג אהרן פער פאלען די ווייטע ח"י און שמהלע נאכפאלגער, האבען אהרן אריינגעדרינגען אהרן דער פערר, אהרן געפונען אהרן און ארויסגעפירט פ"י אהרן 300 רובלע.

שמהלען מיט דער ווייטער ח"י האט מען אריינגעגעבן און די פרוםע פערלעביתע האט מען געפירט, ווייל ס'איז געווען אהרן נישט געווען קיין געוויינען.

אויף דער געריכטס פערדאגלונג האט זיך די פערשולדונג געגען די צוויי אנגעקלאגטע פער שטעטיגס און זי זענען פערשטעט געווארען צו 4 יארה ארויסגעשטעטע ראטע.

די פרוםע פערלעביתע האט איבער דער צייט, וואס אהרן שוועגער ס'איז און געווען אין טורמע געפירט אהרן, "געשעפטעל", צוגעפאנגענע געדאמאלט און ווען אהרן ס'איז און געפירט געדאמאלט, האט ער דאס "געשעפט" ליזירירט און זיך געקויפט א הייזל און פאמיליאנעקעס נאכפאלגער. קיין "הייזל" האט שוין שמהלע נאכפאלגער נישט געהאלטען, ער איז געווארען א פאסער פ"י די געבליבן פ"י די געבליבן האבען אהרן אהרן פאנגעגעבן פון דאמאלט און איז ער געווארען ווער פרום און פלעגט זיך שטייען אויף א פערלעביתע, שעה פלעגט ער שטענען פאר זיין הייזל און זאגען מוסר די יונגעלייט, וואס פלעגן פראגען שטענעלעך און שפאצירען מיט מירלעך.

זי מ'וואס דאס נפשל איז געווען געפערליך איז דאס נאך אפטיילעך געווען איבערלויף. שמהלע לע האט געהאט א פעררעכענען נאכפאלגער און א פערלע רחמנות. דאס איז געווען א טיפ, וואס דער אשמהלע אללין וואלט אהרן געמאכט מקנא וויין.

דער פערר פון שמהלען איז געווען זיין אשה ח"י. דאס איז געווען א שעהרעך הויכע יונגע מיט א נורדקאפסע געפאסע מיט פלומען אויפן קאפ טיף אומגענוג פ"י צו זיך פערמען מען זאל חלילה קיין האר נישט ארויסגעווען, מיט גרויסע לאנגע אויערען. זי האט געמאכט דעם איינערנאכט אלס פרוםע געוויינע פערלעביתע. זי פלעגט ליגען די צאמלענע אהרן און לויט געהאט צו דערשענעלע מעשוח פון רפ"י, צו וועלכע זי פלעגט אפס פארהען.

אס דאס פאר פאלק האבען דאס געפירט ווער "געשעפטעל" מיט גרויס איבערגעגעבנהייט און ליבשאפט.

ווען ווערס א מירדעל פון הייזל פלעגט זיך אומאל צוגעגעבן און זיך וועלען ארויסרייסען פון דעם געווען, פלעגט די פרוםע פערלעביתע זי פרוםע ער איינגעהאטן מיט געזען דערלעך, אהרן צווייטע גילגען פערר, און ווען דאס האט נישט געהאלטען, פלעגט זי דאס מירדעל איבערגעגעבן צום מאן, און ער זאל זי "לערנען דרך ארץ". און ווען איז געווען צו דעם "הייזל" ווען שמהלע נאכפאלגער האט זי פער דארט אומגעווען.

אז זי איז אומגעווען וועלע פלעגט איינמאל צו איינמאל דערנען די אומגעווענעלע, דורכדעם פלעגט זי געמיינעטען און אפילו די רויבעריי, וואס זענען אומגעפירט געווארען אין די הייזלעך נישט ארויס אויף דער געפאנגענעלייט, דערצו פלעגט זיך די מירדעל אללין זיין הויכע איבערגעגעבן ווערע פערלעביתע און גארנישט דערשעהלעך.

פריערען די "מירלעך", וואס האבען זיך געווען אין דעם "הייזל" פון שמהלע נאכפאלגער, איז זי געווען איינע מיט'ן נאמען, די ווייטע ח"י איז זי אפטיילע פעררעכענען און די געריכטסראטען פון שמהלע נאכפאלגער קרימינאליזאציעס, אס די ווייטע ח"י מיט אומגעדולדיג ח"י הארץ און איינטיגס איז געווען די רעכטע הארץ פון שמהלען. דאס איז געווען א שפיררונג, וואס האט געלויפט אויף די פראווינצער מירלעך, וואס פלעגט קומען קיין לובלין זיך ווען שטעלעס פאר דינסטען. ווען זי האט דער שנאפט אים מירדעל, פלעגט זי זיך צו אהרן צו שארען, פערנארט זי מיט אלעזלי חירונים אין די זיך פון שמהלע נאכפאלגער, פון וואגען זי פלעגט שוין אז זיך נישט ארויס, ווייל שמהלע נאכפאלגער הייזל האט געהאט א שטענדיגען, "הויז", וועלכע פלעגט

די פרווילעגטע אויסגעגעבען א "הייזל" אויף דער יאצקא נאכפאלגער דער רויכשער קאפאס דער ווייטע ח"י געווען א פראפאגאנדע הארץ פון די פערלעביתע פון יענער נאכפאלגער דאס ווער פראטעסט מיט דעם, וואס זי האבען פערר קויפט ווערע הייזל, דאס האבען אויסגעגעבן פונקטערע עלעמענטען, וועלכע האבען זיך געווען אין לובלין און אפגעקויפט איינע הייזל פון דער נאכפאלגער פ"י צו דער "טרייטארסקא פראמא" און דארט געגעבען אהרן, "הייזלעך".

אויסגעגעבען אהרן הייזל און רינגעל ראאן זענען אין די ערשטע צייטען פרווילעגט געווארען נאר רויכשע פראמאסאלאגע. אין די 70 יארהען פון נאכפאלגער אהרן הונדערט האט פאקטען די ער-לויבניש א ווייטע ח"י שמועה'סע העלענע, וועלכע איז נישט נאר געווען אומאויסגענומען פון אהרן הייזל אויף יעוואצקא נאכפאלגער, נאר זי האט אויך געהאט א גרויסען איינפלוס אויף דאס אלגעמיינע שטאט-פאליטיק, ווייל זי איז געווען די גענייטע צו פאליציי-אויסשען, וואסמייסטער יעראקאזסקי, וועלכע איז געווען די רעכטע הארץ פון דאמאלט'ס טיגען פאליציי-מייסטער מאיר סורקאוו, אס דורך פראטעסטען פון דער שמועה האט פאקטען די ער-לויבניש צו געפונען אהרן הייזל אויף דער יעוואצקא נאכפאלגער, א ווער, א געוויינעלעך נאכפאלגער, אומגעקערט דעם שמהלע נאכפאלגער וואלטען די געסטע געווען פון הארונים טעאריע, און דער מענטש קומט ארויס פון דער מאלעך, געווען מודה וויין און הארונים האט רעכט, ווייל שמהלע נאכפאלגער האט אויסגעווען זי א קליינע שומאנדע-מאלעך, א א אפטיילע פנים און פיגור ווערט געשטעלען אפער איינמאל אין טויזענד יארה, דאס נפשל דאס געדענט קאנקורירען אין מ'וואסקע מיט קאמאטארא אין וויקטאר הונאס ראמאן, דער גלאקע-קליינער פון נאכפאלגער.

דאס איז געווען א נפשל אויף קורצע קרימע פילדעל מיט צוויי הויקערס פון הונטען און פארגעסן א לענגלעך שווארץ שטארק געשטעלעט פנים מיט צוויי געל-אויגען, און אומגענומענע גרויסען קאפ.

דער דאס נפשל איז געווען און פון וואגען עס האט זיך דערנאכט האט קיינער נישט געוואוסט, און עס האט אויך קיינעם נישט איינגערעכנט, ווייל אין אלגעמיין פלעגט אס די סמאל איינלויטע וויין פון דער געווענלעכע וועלכע האט מיט זיין קיין שום געשעפטען נישט געהאט. געוואוסט האט מען, אז שמהלע נאכפאלגער האט א קרימינעלע פערנאנגענער הייט און ער איז דער ראש פון די געבליבן ער נליכט אים צווישען זי סכסוכים און נישט זי עצה וועגן ווערע געשעפטען.

די יעוואצקע נאכפאלגער און לובלין, וואס לויט איינע צעמלערט צווישען די צוויי וועלען פון דער שטאט טייער אלטערטייליכקייט, פון איין ווייט די "פראמא קראקאזסקא" פ"י צו דער "טרייטארסקא פראמא" און ווייטער פ"י צום דאמיניאנער טייער איז געווען איינע פון די פרווילעגטעסטע נאמען אין אלטען לובלין, דער נאמען אללין, "יעוואצקא-נאכפאלגער", וואו דא איז געווען קאנצענטרירט דער יעד וואסמייסטער אהרן, וואס האט געשפילט אומ טרויעריגע, האלע אין דעם ירושען לעפען פון מיטעוואלעך, דא זענען געווען די סעמינאריעס פון גלחים ווי אויך אנדערע וועלכע שולען.

די נאכפאלגער נאכפאלגער איז געווען געוואונט איבער-הויפט פון קאמילישע גיסטליכע.

נאך א נישט געלונגענעם פאליציי-אויסשטאנד האבען די רויכשע נאכפאלגער פערשטארקט ווערע רעפערענציעס געגען דער פאליציי פאקטעלעך דאס וואס זי ווייט זי האבען נאר געקענט האבען זי ערנדרעט און שיקאנירט די געפאלקערונג און געריבער איז שוין קיין וואונדער נישט, וואס די יעוואצקע נאכפאלגער, די נאכפאלגער קאמילישע קלערקא-לויס איז דורך זי פערנאכט געווארען זי א שטייף קינע, וועלכע מען וויל געפונען צו פיהלען די שווער האנד פון א שטייט-מועלעך. עס האט זי געשטאנען און די ווייטע ח"י האט די נאכפאלגער קאמילישע און זי האבען ערלויבט צו געפונען אין דער נאכפאלגער הייזלעך.

אין די קרימינעלע געריכטס-ראטען פון לובלין-ליבער קרייזערעכט פון די 80-ער יארהען פון פארינען אהרן הונדערט געפונען מיר איינע נאכפאלגער טשיקאוו קרימינאליזאציעס פון די העלדען פון דער דאמאלס-נאכפאלגער אומגעווענעלע, וואס האבען פער-וואונט די נאכפאלגער ארום דעם טרייטאר פלאץ.

זי עס ווייט וואס האט דער פערנארט פון א פאר צעהנדליג יארה געהאט א גרויסע ווערונג אויף די העלדען פון דער איינגעווענעלע בכלל און אויף די היינטע, "הענטיס" וועלכע קאנצענטרירט זיך אין די געסלעך ארום דעם ריינע פלאץ פערט. און זענען אהרן האט זיך דער טיף פון אלפאנס בעהר פולטער ארויסגעווען אין זיין פרוםאלישקייט, נישט נאר צו די "כלח"ס, נאר אויך צו דער פער-פאלקערונג, וועלכע פלעגט פערנאכפאלגער און די הייזלעך אויף יעוואצקע נאכפאלגער, דערפער איז קיין וואונדער נישט, וואס די קרימינעלע יעראקאזסקי פון יענער צייט איז אהרן רייך מיט געווארען פון רויב און מארד-פראצעסען געהערעך די היינטיגע "הענטיס" זענען מער קולטורעל און איראפאטיש מעסיג, און וועלען זיך נישט ערלויבט צו אוועקלע שטיק וי האמאלס.

ס'געציע נאכפאלגער שאטען

(29) (סענסאציעלער ראמאן)

אין עטליכע מינוט ארום האט געלוי געווארט פ"י טעלעפאן אויף דעם ארויסגעגעבענעם נאכפאלגער פון דינאל וואלדמאן.

א לאנגע צייט האט קיינער נישט געענטפערט זי האט עטליכע מאל אפגעלייגט דאס טרייפער, און ווער טעלעפאנירט, דעגערירטענדיג זיך, און פארמארגענדיג דער טעלעפאניסטע, וואס זי מאכט אומלעב לאנגע שטחיות.

גענליך האט זיך אפגערופען געווענעם א מאנא-טאנשע מעגער-שטייט.

— דער הער דינאל וואלדמאן איז אינדערהיים? — האט געלוי שטעל א פרעג געטון.

— ער איז אהרן... נישט גע... זיך פרעגט אהרן? — האט זיך דערזעט א פער-פלאנטערע, וואסמאלערע שטוב, און פלוצים האט זיך, ס'האט אנאומפגעוואסערט סיבה אויף "נענער זייט דאס אפגעלייגט דאס טרייפער."

געללין האט זיך אויסגעווען, און זי האט דערקאנט דעם קול פון מאלינאק, וואסמאלערע אפגעגעבענעם לאקע, און זיין מארגע אויף פירונג האט זי איבערגעשט.

ער וואלט קיינמאל נישט געהאט די דריסטקייט אללין אפצוהערען א שמועס.

האט זי ווער אנגעוויפן פעררעכענען צו סלינגען.

פון דער טעלעפאן-קאמאנע האט מען דער קלערט, אז דער אפגעגעבנעם ענטפערט נישט, און ער ערשט אנגעווענענען איז מיט א שעה שפעטער געללי האט אבער געגעבען צו פערשטענען, אז זי האט שוין איינמאל געקומען פון דארטען א

האט ער ווערען אנגעקלאפט, נאך שטארקער און דויערערער — און ווער דערזענעלעך רעד-וולטאט.

דער געלעגער איינספאקטאר האט זיך הויך און געשמוק אויסגעווענעלע.

דער פויגעל איז משמעות אוועקגעפלאנען.

— שוואנסקי! — האט ער א געשרי געטון צו זיין געווען — פארהט צו און פירא און פרינגע א געפעהל צו מאכען א רעוויזיע. לעבעדיגע! איך וועל דא דערזענעלע אויף אייך צווארעטען, שוואנסקי האט ארויסגענומען דאס נאכפאלגער הייזל און פערשטיגען דעם אהרן, — א פלונקע שטיקעל ארבייט, האט ער א וואונט געטון צו זיין ליסער — די מעשה איז געשעהן וואס האלבע נאכפאלגער נישט שפעטער דער טייערער קערפער איז געפונען געווארען האלב אכט, און דאס פויגעלע איז פוידענדיג... וואסער געפלינגען... ס'איז געפאס, ווייט אהרן, נישט און ארעגונג.

— אהרן! — האט דאכגעווישט גע-גענטפערט, ארויסצוגעדרייט, פון נאכפאלגער נאכפאלגער, ווייטרייכט און א שטיקעל רינגעס נאכפאלגערס. האט, — אהרן, ווייט אהרן, איז עס געווען דא ר"י געווענעלעכע אהרן פון וואלדמאן-הויז, נאכפאלגער אהרן אללין, וואס נאך פרייער געוואוסט, אהרן מ'איז אהרן מ'ווען געווען פון ליפאטסקי'ס וואונדער... זי ווייט אהרן? ס'איז א סמאל האלט אהרן פאר די רייכטיגסטע?

— אויב אהרן ווילט זיכען מיין טינגל, פ"י איז איבערגעגאנגען, אז ס'אנצמאן דאס מיט א צייט פרייער געוואוסט זענען דעם אסענאטאט — פאר אהרן ליפאטסקי איז ארויס פון שטוב, דער "שאנסען" שרייבט דאך קלאר און דייטליך וועגן דעם סאנצמאן דאס לויט ליפאטסקי'ס אויספארע, געוואלט צוגרייטען א מיין "אליב", און ווען ער האט געוואלט, אז דער "שאנסען" איז געוואונען פער-שט, איז ער געלעס געווארען.

— אהרן פרעגט שטעלעך דעם געפעהל, און דא ווער דא דערזענעלע א פליק און געווענעלע (פערטענענע סענס).

פאליציי-אויסשען פון יענער זייט אויסגעוואנען דאס פרייפער.

קאפיטעל נ"י

די שרעקליכע בשורה

דאכגעווישט און שוואנסקי האבען אפגע-שטעלט ווער אויסטא לעס סאנצמאנס געווענעלע געווענעלע.

זי האבען זיך נישט געדארפט לאנג נאכפאלגער נאכפאלגער, און זי האבען דאס געווענעלע פערלעביתע געווענעלע.

פונקטעל איז געווען א שטאלס און א שטילע! נישט קיין פוהרען, נישט קיין דורכגעווער.

די הייזער זענען געווען, זי אויסגעשטארבען. ס'איז א קנאפ פאסיג ארט פאר א גיראנדי האנדלע! — האט זיך שוואנסקי אפגערופען מיט א שטייבעל — ווען איך וואלט איז ס'האט פערפירט שפאצירט דא, וואלט איך סאנצמאנען אנגענומען פאר א געווענעלעכען שלאכער א פארטאש — נישט מעהר!

— די אויסערליכע געווארט שטענדיג! — האט אפגעווישט שטילע! א פרום געטון — דער "שאנסען" וואנט, אז ס'אנצמאן איז א פאסער, הייסט עס, אז ס'איז אהרן פרום אריינגעווען דורכען הויז-וואנט, די ראינע לייט האבען "שטענדיג" א פער האלטענעם ארויסגאנג, כדי צו ווערען אויסגע-טריקענעט... ער איז נאך, מקהמא, און פאסע... שטעלט זיך הארש אוועק הינטען, און — פער האלט אהרן זי נאר ער וועט פרוכען ענטלעכען. דאכגעווישט האט אפגערופען געווען אז רשות פון זיין געווענעלע פיהל ס'האט צייט, כדי צו מאכען א סטראטעגישען פלאן פון ארעסט, און דערנאך האט הילכית און ענערגיש אנגעקלאפט מען דעם פארשטיר פון דעם געווענעלע.

דאס האלען האט מיט א שטארקען עכא אפגעווישט און נאכפאלגער, און עס איז געווען שטיל געווארען.

דאס איז געווען א שלעכטער סימן, דאכגעווישט האט זיך פערנאכפאלגער:

דער הונדס

זעטענעמעלס

הומאר

סאטירע

ס'פאררעז מיניסטארעז

(א רעדער - גערויז)

א דאן, אז געברויכטן אונז וויין וועלען גרעסער, וועט ווערען, ממילא, אלץ וואוירער און בעסער, מען דארף זיך נאר מיהען, אז ביי דער נחמה עס זאל נישט שפאצירען אונז דא. נשמה...

איז וואויל דאך - מה טובו - מה טוב ומה נעים... וואו נעהמט מען גערודער נאר? ביי מיינעם - נישטאס איהם... וואו נעהמט מען ביי אחרית הימים, ביי בארגען? א קריין גמילת חסד'ל פרייג צו בארגען?...

אך, פונסטערע יאהרען! אך, ביסערע יאהרען! נישטאס נאר קיין רוי, וואס זאל ויין אהן א דאך... נא, זענען אום - מאנשאנען געקומען צופארהערן - געקומען צו פארהערן קיין לאנד מיניסטארעז.

אקעל בן שלעקעל

עס זענען אום - מאנשאנען געקומען צופארהערן, געקומען צופארהערן קיין לאנד מיניסטארעז, א צוויי מיניסטארעז - די גרויס, די די בערען און ווענען יסודות געלאזט אונז צו הערען...

מעט אויפגעבען אלץ מיט א בוח א נייעם, אריינגעזען וועט מען א רוח החיים, געשעהן וועלען נסים, געשעהן וועלען וואונדער - און אויפגעריכט הערען, וועט יעדער בעזונדער.

די ווירטשאפט וועט בליהען מיט הילף פון פאנאנען מאשינען פאר נחת, ווי וועלען אום מאנשאנען, ס'וועלען פון קיינעם אום שפארען די רויכען, אין גרעסער עס וועלען אונז הערען געברויכטן...

פאליטיק פון דער וואך

די פאליטיק פון דער וואך איז געשטאנען אויסגען צייכען פון - קריזיס. מיניסטארעז זענען געקומען קיין לאנד, נישט לילה צו פאנאנען דעם "ארט", נאר צו רעדען ווענען - קריזיס. מאקראמאלר אונז אין ערין נישט געפארהען היינטע וואך, איז דאס אונז א צייכען פון א קריזיס.

מען האט נישט אין ערין געהערט א ווארט דערען ווענען שלום, איז דאס ווערען אמאל א בעזונדער, או עס קריזיס זיך ערין מיטן שלום. אונזער פאליטישער אפשאטונג וועלען מיט דאס מאל איבעררייסען, מיט חסום אויך צוליבן - קריזיס.

אונזערע פאסטולאטען

צום פרייז פון האנדעלס-מיניסטער און אר-בייט-מיניסטער און לאנד, האט דער "קונדס" זי איבערגעגעבן זיינע פאסטולאטען. אום ווענען זי: צו לינדערען דעם קריזיס ווענען נישט פאלד גענען איינפירונגען: (1) לאזען אין יאנא אלץ פאבריקען; (2) פאנאנען אלץ ארבייטער; (3) פאבריקען די פאבריקאנטען מיט סוחרים און די סוחרים מיט קונדן; (4) ארויסגעבען א פערמאד נאך, או יעדער איינמאלער און סוחרים מיט דעסטאנען יעדע וואך איינצוקויפן עטליכע פאר שיק, עטליכע מלכודים, וועט, קאפאנענען, פאר יך, פארן ווייב און פאר די קינדער; (5) פאר נישט איינקויפן די דערמאנטע וואנען, ואל מען שטרענג געשטראפט ווערען; (6) יעדער פירער ואל ווי קערפליכטע מינדעסטענס 2 מאל אין וואך צו פארהערן אין פאדן; (7) 3 מאל אין טאג צו יעדער פירער פארהערן איבער דער יסודות אין א וואנט; (8) און נאכגען דינגלעך און און נאך דענען ווערלעך מאד זיך קיין שום פירער נישט פארהערן אין טאג; (9) יעדער איינמאלער צו יעדער חורש טוישען ווייט קעפל; (10) אין געפאס מען נאר עסען איינמאל און פאלד נאכ'ן עסען צו פרעכען, פונקט ווי דאס עסען מיט וויין פריש, צו אויך דאס געפאס וויין ניי און פריש צו יעדער מאלצייט; (11) יעדער פירער צו יעדע טאג פאנאנען צוואנען מיט וויין פאנאנען, א טעמער, א קינא, אדער א אנדער פערזענליכען; אויב א מיניסטארעז וועלען פאנאנען אדורך יעדערען אין לעבען די אנגעצייכענטע פאסטולאטען, ווענען מיר איבערצייגט, או דער קריזיס זיך פאנאנען ווערען.

"ער" נעמט אויף א דעלענאציע

אז די חכמים קענען נישט ארויסהעלפען פון קריזיס, אדער וועט "ער" געבען עפס א קליינע עצה.

וואס ער וואלט געקענט לעזן און שרייבן

ווען ער וואלט געקענט לעזן און שרייבן קיין בערלין איז געקומען צופארהערן א ארימער יוד פון פוילען פאסטען, ביי וויין רייכען פרויער הילף. דער פרויער האט איהם געהערט פון אויפגע-נומען, און העלענדיג וויין פאדען, האט ער איהם גע-לעבען 500 מארק. דער ארימער פרויער האט נישט געוואלט צוגעבן דאס געלט און געוואלט, אז ער איז נישט געקומען פאסטען א נדבה, נאר ער פערלאנגט פונעם פרויער, או דאס וואלט איהם געבען געשעפטונג, כדי ער ואל זיך קענען פער-דינגען וויין שטיקעל פרויער און קומען צו עפעס. עטליכע טעג שפעטער האט דער רייכער פרויער זיך דערוואוסט, אז אין א סטאנאנע בער דארף מען האבען א אונטערשמש, ער איז גלייך אהין צום פארשטענדער פון דער סטאנאנע, איהם געוואלט, אז ער האט א פאנאנען מענטש, וואס וויל אנעהמען דעם האוונען פאסטען, און ער איז ערב פאר איהם. מידאט איהם אננאמערט, אבער אין עטליכע טעג ארום ענטאמט פונעם פאסטען, וויל ער האט נישט געקענט לעזען און שרייבען. איז ער אהין צום פרויער, איהם דערזעהלעט די מעשה. בער ברז.

פון אויסלענדישען מארק

א הויכער שמועס ערשטער קאמפאזיטאר: איך שאף מיינע מוויקאלישע אונטערזוך פאר די האנטינגס און האפערען אויסשליסליך ביינאכט. צווייטער קאמפאזיטאר: נישט קיין וואונדער. נון און נייע צוואנען פון אלע נכוח ווערען אויסגעזיידט ביינאכט.

ביכער - איך קאן אייך פערזיכערען, אז דער פאסטער פון מיינע מאן, איז זיין לעבען פאנאנען פאנאנען מיטן ביכער ווי שטענדיג. אויך נאך? וואס איז דאן ריין שווער? - וועט 40 יאהר, איז ער בוכהאלטער און א גרויסער פאבריק.

צווישן אויפגעקומענע גבירים - וועט איהר געווען און שטאנער און גע-הען די נייע מאדערנע ראמער? געווען מיט מיינע מאן, נאר איך פערזיכער. נישט געווען קיין פאר אויף דער סצענע.

א כבה - פאר וואס וועט מען איך נישט אין קלוב? כוהער פלעגט איהר וואך דא וויי ביינאכט און ביינאכט. מירעה האב איך געוואלט א פאסטען, איצט פון איך דאן שוין א מלכודע-פאסטער. ביידע בעשעפטיגט - ריכטער (צום ערשטען; וואס מוסט? ערשטער; נאר נישט. ריכטער (צום צווייטען; און וואס מוסט? צווייטער; איך העלף איהם.

שטריימעל חסידים

ביי א חסידשען רבי'ן האט מען אן שוהל צוגעזענען דאס שטריימעל. דער רבי האט גע-שיקט דאס דעם "רבי" פון די גבירים און איהם געוואלט: - ווי חזק וירוש ב' יריגען מענשען און פרענ-מיה אפ דאס שטריימעל. האט דער גביר "רבי" געענטפערט: - רבי, אויב דאס האבען געטון מינע חסידים וועט איהר האבען צוריק איבער שטריימעל, אויב אבער דאס האבען געטון איבער חסידים, פון איך איבער זי קיין "רבי" נישט און איהר וועט דאס פאן אליין זיך בעסיהען.

פרייער בעלעמער

חשובער סונדס! ווי לאנג נאך סלערט די קהלה צו ווארען אויף גרויסע קעלטען און פרעסע. פאר וואס גיט מען אונז נישט קיין קויהלען? ביי אונז פייפט סיי-ווי-סיי דלות-דיגע קעלט און פרעסע. קוסט אויף אונז, וועט איהר זעהן ווי מיר ציטערן און שוידערען פארן מבול פראמעס-מען.

א גרופע סוחרים און פאבריקאנטען

שונאס פון פאטיליע-ווינקעל

אין סופע - ווא נאר, פאר וואס וועט מען היינט נישט דא מעגלעך? - איהם האט געטראפן א פרויערע-ווינקעל: ער איז געטלאפען קיט מיין ווייב.

ביים אלמן

- ביים שטארק פערמאנט נאכ'ן טאג פון ריין ווייב? - איך האב געוואלט זיך אויסרייסען קאפעס דאר פון קאפ, נאר קוק אויף מיין לישטע און וואס צי האב איך דאס געקאנט טון?

נישט בעמערקט

ווייב: וועט שוין מיט מיר א שעה צייט פאנאנען נישט און איך טראג א גיידעל. מאן: איך האב בכלל נישט בעמערקט, אז די טראנסט א קלייד.

איהר א שבועה

- איך וואלט געשווארען, אז די נארכס זיך אפ, אז די ביסט מיר אנגעטרייבן. - דארפסט נישט שווערען איך גלויב דא אויפן ווארט.

ער לייגט אפ

פאסטער: איך האב אייך געפרעגט צו דעם פאדער פערדינט, האט איהר מיר געוואלט אן ער לייגט אפ יעדע וואך און צום סוף פערדינט ער נאר נישט און איז נאך א גרויסער בעל חוב. שרעק: איראוי לייגט ער אפ די בעל חוב'ס יעדע וואך.

אנאנס

עס זענען פערלירען גענאנגען

שנייען און פרעסט

סיינער ווייכע נישט. וואו זיי זענען אהינגעקומען, ווער עס ווייסט עפעס ווענען זיי ווערט געפינען מוריע צו זיין

אין רעדאקציע

"הונדס"

ווי האלט עס איצט מיט דעם ענין?

ונגען אין פערמאגנעטן יאָהר פּעשטימט געוואָרען
דורך דער „פּאַנק נאַטאָמאָגראַפֿישאַ“ די פּאַנק האָט
געהאָט פּעשטימט פאַר לאַזן 500 טויזענד זל, די
פּאַנק האָט אַבער אַרזיכענע עפען נאָר 27,600 זל,
און דאָס רעזט וואָס וויר די פּאַנק אפּ אַרזיכער
געפֿען. דער קאָמיטעט האָט דעריבער פּעשלאָסען
זיך צו הענדלען צו דער פּאַנק, יענעם אַייסאַהאלען
די געפֿילענע סומע.
דאָ האָט לאַזונג אַינזעכסן אַיזעכסן טויזענט
רעס

(ס) מיטמאך אין זענער, איז אונטערן פארזין
פון לאזיק אורעכסקי פארזעקומען א זענען פון
קאמיטעט פונאבערזענדיקען די שטאט. איין דער
זענען זענען אונזערען זענען: לאזיק, יוקא, די
רעכטער, ביילער, אלעזערעכסקי, מיילאט, פאד
גאנאסקי, פאשקאנסקי, א דעלעט פון „פאנק
נאכפארשטע קראמאזאן“ א. א. א. א.
דער רעפערענט האט אומגעטען: האט אומגעטען
א בעריכט זענען די קרעדיטן איין רעכטען, האט

דאס געריכט פארמאכט זיך און אונזערע אלע פאר איהר פאפא

בעקבותיו אין קיבלן מוט מאיעזסקין, ויעלכען ער
האט פארגעקלעבט איינצוקויפֿען בחמות פאר פיע
שטענדיגקייטן. די ערשטע צייטען האט מאיעזסקין געהער
גוט פארגעקלעבט, שפעטער האט ער אנגעהויבן צו
מאכען פערשרענע קאמפאזיציעס. די ערשטע סעזא
פון הדרש כאי האט פגעשטינען איבעררענענעפֿען
מאיעזסקין 12000 זל. אויף איינצוקויפֿען בחמות
אין קיבלן, דעם 28. מאי 7 א זינער אינדערפֿריה
צו מאיעזסקין געקומען צו פיעשטענדיגקייטן און איהם
געקלערט, אז מ'האט ביי איהם געזאגט צו
12 זל ענד זל. דאס געשפּילט וואסען פירע

(2) אין קרייזגערייט אין נעכטען פארנעם
קומען דער פראצעס גענוג 47-יגהיינען פראגס
לאזן פיעשטשניסקי, הייזעוועגער פון פאמארסקא
68, א הערלעך פון פרומק, זייעלעך אין נעשעו-
דיגט געזארגען אין ערמארדען וון אנגעטאמאנע

די פרטים פון דעם פערפערעכען שטעלט זיך
באר איין פאלגענדען אופן:
פיעשטשניסקי איז געווען א ירויסער עקס-
טרענער.

רעם בעשולרינטען האט פערטיידיגט אדון
פיאטער קאהן, דאס געריכט האט זייהם פערמישפאט
אזוי אנדערטאלפען יאדן תפיסה.

שלינגם זי איז 212 אייזערנע משווערעם...

אפעראציע און די ראקטורירן זענען געשריבן
נעמארען, זען זיי זענען צוגעקומען איבערגאנג און
אויסגענומען נישט מער און נישט זענער זיי
212 שטחעקע, צווישן זיי 2 זעקס-צאהלונג, 4
פינפ-צאהלונג און מער ווי פארטערט אין גארזענע
(פאפאזע) (מיט ברייטע קלעפער) אין אונזער
העזען די שטערקע 552 גאט.

(2) מיט א פאר וואכען צוריק איז אין שפיטאל אויף דרענאזשקא נאך געקומען עפעס א יונגע פרוי און ערקלערט דעם דיוואורענען דאקטאר אז זי האט שווערליכע ליב-שמערצען. דער דאקטאר האט גיטש געקענט אויפן אייגן פעכטשטעלעך, נאר דער קראנקער איז אויפן, און דער האט פער-אדערענט א רענטגן-ראיאפנהאבען. עס האט זיך אויסגעוויזן, אז די קראנקע האט עטליכע מאנאטען אין מאנען און עפעס א סך הארטע געזונטשאנדרען. צוליב דעם האט מען דער פרוי, — זי הייסט מאד-אבא בארשיטאק פון גערורש, — געמאכט אים-

אין מחספדשין און צוויי פרויענצומערס בעפאלען א געוועלד און נאכדעם עסקה גאט

גענומען די געזעלשאפט, אזוי אז זי איז איינגעקומען אין ער האט זיך גענומען ענטלויפען. ביזנ'ס לעבן האט זיך פערזאמעלט א גרויסער עולם מער שטען. מען האט קודם פל'פערזאמעלט די צוויי פרייען אין איבערגענומען דער פאלאס, און א טייל פון די פערזאמעלט האבען זיך געלאזט נאך דעם ענטלויפענען נגב. ער האט געכאפט אן אראשקע און זיך געלאזט פארהען אין דער ריב טונג צום ניעם מארק. דער עולם — גאנץ איהם דעוועהנגעווייזן, דער רעזאשאשקאס וויל פערזאמעלט האט פערזאמעלט דער ענטלויפענער אין אפגעווארפען דעם רעזאשאשקאס פון די קאפלעס גענומען טרייען דאס פערזאלייך. די נאמיר גער זענען שוין אפער געווען אהענטס איז דער נגב

(2) אין געזעלב פון פרוי רחל פרענקעל, נאך
אומגעפער 19 יאר נעכטען ביטאג אריינגעקומען
געזעס א פרוי און זיך געהייסען וויווע צעראטע.
פאלד נאך איהר איז אריינגעקומען נאך עפס א
פאמיליאק און זיך געהייסען וויווע באגיינעס.
אין עטליכע מינוט ארום האבען אלע דריי, אונזער
אויסרייד, אן נישט אזא סחורד האבען זיי געמיינט,
וואס פערלאזען האט געזעלב. די געזעלעך
זאגט אבער געמיינט, אז עס פערלעט איהר אפאר
שטיק צעראטע און עטליכע באגיינעלעך; די סוגרע
געט איהר עפס פערעכטיגט געווארען, און זי
זאגט זי דאריבער נישט געוואלט אומזאלאנען, אירע
זי וועט זי רעזידיירען. זי האט אנגעהויבען רופען
נאך הילף, דער יונגערמאן האט דאן א קלאפ

אין ווייטער האפען לאדזער יודען אױף דער ירושה

למאן, האט מען געפונען אים אין אים.
 מיט א צייט צוריק איז אים געווען גוט.
 שפעטער איז ער געווען געווען.
 אפגעגעבן אים א קינדער. א ירושה האט ער אפגע-
 געגעבן אים 14 מיליאן דאלאר, האט זיך
 אנגעהויבן א געזינג נאך דער ירושה. דערהאנט
 האבן זיך וועגען דעם עפעס פאמיליע פון בערלין
 און זי האבן זיך אנגעהויבן אנטווערטישן מיט
 גוט פון קענדיג פאמיליע און ענען דערהאנט. אי-
 גער שטאמט פון פייטשקאוו.

פון צייט צו צייט ווערט לארן בעקוועט מיט
א בייכער יודישע פון מיליאנען און צעהנדליגער מיל-
יאנען. די יודישע שטאמען וואס שטארקלעך פונעם „נאכ-
דעמס לאנד“, לאזען, לאזט זיך געווענליך אויס
דין דער גאנצער געשיכטע, וואס מאכט אן פיל
פילן בלוט און ערגערניש - א טיף אפגור בינ-
דלונג האבען די מענטשן האפנונג און לעבען אי-
בער שטארקע צמאצט...
די לאנדער הארארדזשעס, וועלכע זאמען שוין

(—) מיט א פאר טאג צוריק האט פאמאטאמייע
אײפגענומען אויף דער גאס א פערזענלעכע יודע

האבען זיך דאן די בערלינער פאמילס געווען
דעם קיין פערטריקאז נאך אנהייבונג. און האבען
אויס פון די האפטעקדויכער און נאמען ארויס
בעקומען. דערמיט האבען זיך די קרוינס פון פאם,
פאמילס האבען אין לאנד, דערהאוסס לעבען דער
געזונטהייט. זיי וויסען אבער נישט, וואס לעבען
פאם אין געשטארבען, וואו די ירושה געפינט
זיך, און וואס מיראדא פארשונגעווען, כדי די ירושה
זאל בעקומען. איינס האבען זיי פעסטגעשטעלט,
זא זיצער פאטער און נעגן און ליכליכער הילדער
פאמילס פערשטארבענע לעבער. זיי האבען זיך
וועגען דעם ענין געווערעט צו די בערלינער פאמילס,
אבער זייע ווילען זיי וועגען דעם נישט ענטפערען,
און מיראדאבערג, און די ירושה וואו זיך די נישט
אויסלעבער.

וועגנער, זיי 140 מיליאן דאטער, האבען גרשט
היינטיגע וואך זיך דערמאסט, אז זיי זעלען פון
דער ירושה נישט געניסען. וואו אן די גאנצע ירושה
פעקסט עפעס א ווונדער געזעל האראזאזי.

אצט הויפט זיך אן אין לאנד א נייע מעשה
מיט א ירושה, אבער דאס מאל וועט זיך די האר
זיגע ירושה שוין אפשר נישט [אויסדריעהען] פון

Dr. **H. Lubicz**
med.

נעמט אן פון 10-8 און פון 5-8 אווענד
 (הער אונטער)

שוועכע קראנקהייטען. היי ונג מיט קווארץ-לאמפען
 ספעציעליסע פאר היט, ווענערישע און מענער-
 41-32

אמור	31	פרייטאג
7.21 וין-זיכטאג		
4.19 וין-אונטערזאכטאג		
4.05 צינדערן		שבת מר"ב

צוים באמעניס-טאג פון מלוכה-
פרעזידענט

(—) צוליבן גאנצענסטאם פון מלוכה פראקטורענט
גנאציאנאלע מאטעריאלע וועט דעם 1. פעברואר 9 א
אונזער אינערפריה פראקטוען א מאטעריאלעס און
דער גאנצער קירד. מוכרעס וועט פראקטוען א
עפילארג פון די פערשורענט מיליטעראפליאנען.
היינט 7 א ווער און אונזער וועלען די מיליט
ערשען אקטעסערס שפילען איבער די גאנצע
און דער שטאט.

פערלענגערס די מאנדאטען
 זון די מיטגלידער פון שאצונגס-קא-
 מיטע פאר פערמענענס-שטייער

(2) זוי מיר דערוויסען זיך, האט די פינאנץ
אומער אין לאז פערקויפן א ערקקאר קניס אינערן
איינשטערעוואס, לויט זעלבען די מאגאזינען פון די
פובליקער פון אונזערע קאפיטעלס פון פערמער
ענדישטייגער זענען אינאמאמיש פערלענעטער גע-
זאגן אינעם יאהר 1930.
די קאפיטעלס זענען שוין פאלר אן זיגער
זענענדיג.

י"ד סג' פער' און ד' שול'ס

(2) צוליב דעם, וואס עס געדינט ווי היינט
ערשטע העלפט שוריאהר, האבען די קינדער
אין די שולעס בעקומען צעמארקעט און 4 טעג
ערשען, ד.ה. ביזן 4. פעברואר פריי.

נאכ' מ'ניסטארען-וו זיט
ערואלונגען אין פראנצויזישערע
פערדיינען

(2) אין לאקאל פון די פאלישע פראפעסאר
עלע פערמאנע, "פראמא" אין כארעקובסע א
ערמאנאנג פון די פאבריקסדעלעמאטען, אויף
עלכער עס וועט גענומען געווארן די פראגע,
עלכע וועטן געפירט געווארען אויף דער קאנ-
טענענץ מיט די מיניסטערען. עס איז אויך אפגע-
גענגען געווארען א פערזענלעכע דער פערמאנע-
קעטע פאר די ארבייטסלאזע, וועגען וועלכער עס
איז געווען א ספעציעלע דעלעגאציע ביים פרעזע-
טעמענטען.

(2) זונטאג 10 אנדערפריה קומט פאר אן
אָנאַל פון די פאפריקטימסטערס, ווערעמסקא
7617 א פערזאנלונג פון פאפריקטימסטערס, וואו
ס'העט אפגעזעפן זייערע א פערזאנלונג זענען דער
אנפערעגן מיט די מיניסטארען.

פלייש זאל ביליגער ווערען

(מ) ווינט הארץ אין מאגיסטראט פארקויפט
 א זענען פון דער קאמיסיע פעסטצושטעלען די פאר
 אן ארץ פליש. ס'זאן פארלוסטענע, אז די קאר
 זיינען עטלעכע פערקלענערען די פרייען, און נאכדעם,
 די דער מאגיסטראט זענען פעסטצושטעלען דעם נייעם
 געניץ, וואו ער ווערען גילטען שוין פון זונטאג,
 דעם 2. פעברואר.

ONT-71W 15 JAN 68

(ס) אונטערן פארויז פון דער סמאלער אין
הערגאנגענע א יונגע פון שולדאט, אויף וועל
ער האט פערטאכט געווארן דער וואס פון
ער ווערן ווערן און דער פאלקס-שולע, פעה און
געטענעלע שרפה. מען געט אונטערנעמען געווארן
אונטער דעם פערטאכט, כדי צו ווערן דאס
געטענעלע פון דער פאל פון א שרפה.

מלוכה-סט'פונדי'ס פאר
זשורנאליסטען

דאס בילדונגסמיניסטעריום האט בעשטימט
ענליכע סטופענירעס פאר אשוראלאסטישע, תולעס
וועלען שטודירען אין אויסלאנד.
אשוראלאסטישע מיניסטעריום האט פון מיניסטעריום, וועג
נע וועלען עקזעמפערן די סטופענירעס הארפען נאך
האפט זענענען צו רעדן. אלטאשענסקי אין "העבר
האפט" שפעטסטענס ביזן 1. פעברואר, 12 א וועג
ער ביטאט.

ה'ט"א אדר ב' קל"ד

אױף זאכאדניא 17 האט זיך אפגעפירט
מיט דיין האסער, און דער אפגעזעהט פון די
בלאטערן דער צוועיטער סטאפא סאזשינסקי.

Dr. **H. Lubicz**
med.
צענדעלניק 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענע-
שוועכע קראנקהייטען. היי זינג מיט קווארק-לאמפער
(האר-אויסשטאן)
נעמט אן פון 10-8 פון 5-8 אווענד

היינט, פרייטאג, דעם 31. יאנואר ד. י. 12 א זייער ביישאנ קומט פאר פון דער פאבריק-באן די לויז פון אונזער ליבען און אינפערנעסליכען זוכן. מאן, פאטער, ברודער און שוואגער

נ. ע.

אברהם יצחק בן ר' משה ז"ל אספראזסקי

סוחר און אינדוסטריעלער אין לאדז

וועגני וואס עס טיילט מיט די קרובים, פריינד און בעקאנטע

די איז טיפען טרויער פערבליבענע פאמיליע.

אנ'אפענער בריה צום פאדזיצער פון דער יודישער קהלה-פערוואלטונג ה' מינצבערג

ה' פאדזיצער, איהר האט זיך היראחר געפערט
דערס און געוואלט זייען, אז איהר האט אין זינע
די טויערער נאטורליכערע בפרט ווען עס האט איר
געזען דער היינטער.
דעם 8-טען דעצעמבער איז פארגעקומען א
זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, וואו עס איז
אריינגעטראגען געווארען א דרייטערער פארשלאג
וועגן בעטראכטען די פראגע וועגן דער קהלה-
אפיציע פאר דער ארימער בעפעלקערונג.
אונזער דער וועגונג, וועט איהר, וואו מינצ-
בערג געווען אינטערעסירטער דער ערשטער, נאכט
סוף האנדערט, איהר שטעלט דאך צוזאם די
צאנז-דונג, האט איהר דאך געקענט אן אריינגע-
רענע פארשלאג אוועקשטעלען די פראגע וועגן
דער קהלה-אפיציע אויפן ערשטען פונקט.
אבער אויף דער זעלבער זיצונג האט איהר
מעהרטייט פארשלאגען אפצולויזען די קהלה-פראגע
אויף א צווייטע זיצונג.
אויף דער זיצונג פון 15-טען דעצעמבער איז
די קהלה-פראגע שוין אוועקגעשטעלט געווארען
דורך איר אויפן לעצטען ארט און אז עס איז נע-
קסטען 3 א זיצונג, האט איהר די זיצונג געשלאג
סען און דער פונקט וועגן דער קהלה-אפיציע איז
היינט געשטעלט געווארען.
אויף דער 15-טען זיצונג פון 29-טען דעצעמבער ווערט
די פראגע ענדליך שוין א בעטראכט און איהר
געגעבן דעם פונקט וועגן דער קהלה-אפיציע
אפיציע.
היינט האבען מיר שוין דעם 31-טען יאנואר,
אלוא פון איהר דרייטערער וועגונג צו דער קהלה-
פערוואלטונג אויף דער זיצונג פון 8-טען דעצעמ-
בער ביז היינט איז שוין אפגעלאפען 2 חדשים און
וועגן דער קהלה-אפיציע האט מען נארנישט.
קען זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג איז פון

פון דער ציון. ארגאניזאציע

די היי-העריגע, קרן היסוד אפיציע

די גרויסע קהלה-אפיציע, וואס האט זיך
אנגעהויבען אין אונזער שטאט מיטן פונד פון
פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו נאכט
מאקאלאוו, ווערט ענערגיש פארטונע עצט, די אפיציע
ווערט וועגן געפירט מיט דער פעטליכע פון די
פערזענלעכע פון קהלה-אפיציע, די היי-
אשר קאלאני פון ארץ-ישראל און ש. קאלקער
און ביי דער מיטארייט פון די אנגעקענטע צו-
ניסטישע און נאציאנאלע עסקנים מאן דער שטאט,
עס איז דא צו פערזענלעכע, אז נישטקענע
זי איהר דעם הערשערען היינטשאפטליכע קרן

וועט פערזענלעכע די האלדער אומשטאט א הארעכע און
פאמיטע פערזענלעכע סוף די יודישע נאציאנאלע
קריווע. מען קאן דעריבער געהאטען, אז די וואו
מעהרטייט לטובת דעם ארץ-ישראל-אויספארשונג
וועט האבען דעם געוואונענעם ערפאלג.
מארגען מוצאי שבת 6 א זייער קומט פאר א
פלענא-זיצונג פון קהלה-אפיציע, אויף דער
גאנצער זיצונג שטעהן וועט וועט פראגע.

די קולמור טעטיגקייט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

די פארלעגונג און דער פאלקס-ארגאניזאציע
טעט ווערען וועגן פארטונע עצט, מארגען שבת 5
א זייער נאכמיטאג קומט פאר אן אקאל פון דער
ציוניסטישער ארגאניזאציע א פארלעגונג אין דער
העברעאישער שפראך וועגן די יודע און פילע
(4-טער דעצעמבער), פערזענלעכע - דיר פ. פירער
און דער אריינגאנג איז פריי.

פונם פרויען-קלוב "ו.ו.ו.א."

מארגען, שבת קומען פאר צוויי פארלעגונג-
ען: פרוי-ר' ראסמאן וועט דעפערירען אויף די
טעמא "די יודישע מאדערנע פרוי", און די פרוי
זימערמאן, די אפיציעלע סימאזיע און פאלעסטינע
אין אונזערע אויסנאמען.
אריינטריט פאר מיטגלידערעס און אריינגע-
הערטע נעסט - פריי.

די פאטאגראפיע-קונסט

די פאטאגראפיע קונסט דערגרייכט, און
ווערט אלץ מער פארטריט, אזוי פא פנים
אינמיטן מאמענט, אויב א פאטאגראפישט ויל האט
זיך געפאלן מיט ווען קונסט, אז ער זיך צופאסען
זיך נישטקען פארגענוגן און אזוי וועגן גענוגען
מיט די נישטקען טעכנישע אויספערזונגען, וואס
געבן עפעס א נייע פארשטאנד אין דער פאטאגראפיע.
אזע פון די איינציקסטע ערשיינונגען
אין דער פאטאגראפיע קונסט, איז די פארבער-
פאטאגראפיע, צו וועלכע עס איז אבער נאכט
א פערזענלעכע שטודיום, אנדערש קומט די ארטייט
אויס נישט פולקאם.
אין פאטאגראפיע-אטאליע פון די סראקא
(פראנצישקא-שטאט 30) ווערט אויך פיל אכט געלעגט
אויף דער פארבער-פאטאגראפיע.
די סראקא האט שטודירט אין פארווי, די
קונסט פון פאטאגראפיע, פנים פאריינער פילם-
אפערמאטא פאטער שומאוו, ביי וועלכען ער האט
א גענוגען צייט געהאט אלס געהילף-פאטאגראפער
אין דער פילם-סטודיע גראמאטא (פאטא) אין
מאנטריל.

א מיידעל

פון בעסערע עלטערן, וועלכע האט געענדיגט דעם
בוכהאלטער-קורס און קען שוין מאשין-שרייבען,
זוכט א פאסטען סוף א קליינעם געהאלט. אפערטען
אין אדמיני. פון דער צייטונג אונזער, "Zdolna".

CASINO

CASINO

היינט פראכטפולע פרעמיערע!
"די פרוי פון פרוי"

מיטגלידער: סאלאן דראמא אין דער הויפטראלע
LUPE VELEZ
פאטאגראפער: סאלאן דראמא אין דער הויפטראלע
WILLIAM BOYD
דירעקטאר: D. W. GRIFFITH
די זאך שוילט זיך אפ אין פראגראם אין דער עפאכע פון 11-טען קייזערסט.
אנהייב 4.30 נאכמיטאג.
סימפאניסער און קאנסערוואטאר דער צייטונג פון ה' קאנטאר.

הערץ גראסבארט אין לאדז

נעכטען איז געקומען קיין לאנד אונזער פון
צוויי דער פאקאטער יודישער ארטיסט, הערץ גראס
פארט.

ה'ת"ץ גראמפארט האט לעצמענס אדורכגע-
מאכט איבערפאלורייכע טורנעס איבער ואנז רי-
מעיען, וואו ער איז אויפגעשטען געמארען מיט דער
גרעסטער אנדעקענונג מיט דער ווייטער געפאל-
קערונג.

איצט איז דער קינסטלער געקומען פון ווין
וואויראט — פון פארוואו אויף א פערד צו וויינע
עלמערען אין לאנד.

אין פולען פערפליכטט ער א קורצע צייט און
 נאך וואלט כדאי געזען אז ר' פערפליכטט קולטור
 אינסטיטוציעס וואלען אויסגעבן זיין אנטווענהייט אין
 לאנד און אראנזשירען זיינע עטליכע ווארטקאנ-
 פערענע וואס זענען א שטארקער און רעדער גרויסער
 אריזשער העלט.

היינטיגע זאך איז געווארען 41 יאהר זיט דער
פסטירה פונם פיהרער פון דייטשען ארטאדאקסישען
יידענעם ד"ר שמשון רפאל הירש זצ"ל.
ד"ר הירש איז בעקאנט אלס דער בעקעמפער
פון דער רעפארמירטע צענטרום פון דער צוויי-
טער העלפט פונם פאריגען יארהונדערט. און איז
געווארען דער היינטיגער פיהרער פון דער יידישער
אויסגאבע.

אין צואמענהאנג מיט ווין 41-טער יאהרצייט
רעכנט אין די לאדער „פעלי אונד ישראל“ מאר
גען. שפאצירונגט אין איהר אייגענעם לאקאל
ווסכאדע 66, אירשלאקאדע, מיט דער
פאסטלינג פון דער ד. ראאנעס, א. ג.
פירעט אן און ד. ל. שטעקאק.
עס וועלגן אויך רעזירט ווערן פראגעמיר
טען פון דער דירעקט ווערק.

היינט, פרייטאג 9.30 אונזער זעקס אין „אררט
ענעבען נאר איין פארשטעלונג פון גרויסעם שלא-
גער-פראדאקט „הוינעלעכעס“.
מארגען שבת — צוויי פארשטעלונגען:
אין 10 אונזער.

„הידוע לעולם“ נעשה די לעצמאטע טעג, ווייל עס
ווערן שוין געמאכט פערפערטיגונגען צום דרוטען
פארמאכט.
בילעטען בעקומט מען פון 1—11 אין פון
א נאכט.

אין ירושען מענטער אין פילדאומאנע נאכ-
טאלירט מיט גרויס ערפאל רי בעקאנטע סר-
בערעס בעט קעניג.
היינט פרייטאג ווערט געשפילט די אפערעטע :
די סיפער חתונה, מאנען, שבע ביטא נעמס
זאמט שטיק, "ליבעלע מויק", און אין אוועג - "דער
פרעהלויכער מאטראס".
אין די אלע פיעסען שפילט בעט קעניג די
הויפט-ראלען.
עס געהט אנטויל דער גאנצער אימאמפל.

רעדומע פון דער לאדזער יודישער
מעמער-געזעלשאפט

די לאדער יידישע סטאטערנעוועלשאפט, וואס
זאגט פאר דער קארפער צייט פון איהר עקזיסטענץ
ענטוויקעלט א נערו אינטענווייזע סטעינקס, און
פערזענלעכע וואס זיך אהין דורכצוגען און לאזן
פרייגע יידישע קולטורארבייטן — אראנזשירט דעם
קומענדיגען שפּה-צייטנאכט דעם 8טען פעברואר
און די נאכע פון "ארט" א גראדע קינסטלער
יידישע ערשטע. א.א. "יהודים" מיט א גאנצער
הילף אומצושטעלן.

ראם וועט זיין דער ערשטער יידישער קינסט-
לערשטער פאל, אין דעם סטאן, און עס ווערען שוין
נעמאכט אלע נויטיגע הכנה פאר וואל איינגעארבעט
ווערען על דר היתר טוב.
פרטים וועלען נאך נעמאלדען ווערען.

מארגנען, שפע קומט פאר אים צו זאלען פת
 "א"א" נא זאמלטיט 18 א גראדעווער קאנצערט
 ראט פערפירנדען מיט א אינהאלטסרייכען פראגראם
 זינדען דעם פילס הילומים וועגן 40

עם נעהמען אנטהיל די ארטיסטען פון ירושלים
שאטער טעגן פון פרייה. עס איז צו האפען דאס
די לאנדער ירושלים וועלעכע ערעוואגט איר דאס
באל ארויסצויינען איהר נאמען וועלעך איז שטיינע
די פערדינסטפולע אינסטיטוציע וועלעך איז פערקאמט
און איהר שטאט פון איהר פארקאמערע טעכניקעס
אירע אים געפסט מיט יחוסטערעווארגונג און צאהל
איר פונעם דעם באגריינעוונג און אנטערשטעלען

[illegible]

פון יודיש — געמאכט אויף פויליש,
אין עם נישט „הויס-יואליש“...
אוי סטוט מען א נאך שטעכטען,
זען ס'איז האלב-געפאקען —
פון אייערעכטען...

רעטיקעס:

(1) צוויי בילעטען אין קינא
(2) צוויי סאפעל שאקאלאד.

דער ערשטער קלאנג — מאַט,
דער צווייטער איז — א זכר,
פירע — א ראטמאן פון „פּנער“,
געטענה'ט דאס די וואר ער.

פרעמיעס:
 (1) פלאש קעלניש וואסער.
 (2) צוויי טאפעל שאקאלאד.

[illegible]

א"י ההסתדרות הציונית (צנלנינג 4) תחת הנחלה
 "המרכז העברי" פתוחה בימי א"י, ג' י"ז בשבוע
 מן 8-10 בערב ימוציא ספרים לקריאה בחשולם
 חרשי מונמל.
 אולם הקריאה פתוח בכל יום מן 8 עד 10
 בערב. 13957 ועדת הספרים

בעקאנטאכונג.
די פערזאלטונג פון אונז "בני ציון" (וועגליך
סוף 7), אין ראיאן פון געזעס מאכט מאכט בער-
קאמט, אויף פון אונז פארשלאגענע מיטלע-
קאמערען די פערשידענע געלדער, ביטראגען שפעט-
דעם יאהר. מען פשויען ספעציעלע לעגיסלא-
ציעס פערזענדלע מיטן שטעטפועל פון "בני ציון",
אין מיט דעם איבערגעשריפט פון פארשידענע פון
פערזאלטונג.

געזאגטע האבען פארן פערטען געטפער:
(1) פ. יאזאנעק, וועקסאבראווקא 24 א
פערטעל טון פאטאגראפיש. (2) א. נאדערשטיין, צו
על. נאך 49 א פילעט אין יודישען טעאטער.

געוואוינען האבען פארן בעסטען ענטפער:
 1) בעלא יאקובאוויטש, פיטריקאווער 58,
 2) פילגעטען אין קנא. 2) זוקערמא, זשעלאנא 47
 א פילגעט אין ירושען טאמאטער.

פירודעס
(1) בלאט, (2) יידע, (3) יודיש, (4) רושע,
(5) זאכס, (6) שטא, (7) געזע, (8) טויפ.
געוואוינען האבען פארן געסטען אנטפער:
(1) מ. שראגא וועמאלד 9, א פערטעל טון
פאטאגראפיען. (2) מ. בעלער, פאנסקא 10, צויר
זאפעל שאקאלאר.

דער ערשטער נאמען האט צו טון מיט פלוצען,
דער צווייטער נאמען איז גלחיש,
און פירט זיך אן צווייטער נאמען —
פירט האמען איז לארן נערשט פיל-מלאכה.

פרעמיעס:
(1) 2 שט. טואלעס-דורף.
(2) 1 פאנעטעריע.

פערלירט נישט אייער האפנונג.
ווען איהר קריגט א פראטעסט ווערט נישט פער-
צווייפעלט קומט גלייך צו לויפן אין
פירא ווינדקאציע און אנענציע פראטאָנע
"ווער אים"

למדו, פֿיטערקאווער 31, מערעפאן 127-58
פֿיריע אין וואַרשאָ
גרמאַן ווערט גלייך ערמיידונג איינער אנטפער-
שפּן ווי אויך אלע ארט סלאַדאוו אסאך-
לאַשאַוואַ, ס'ווערט נעשריבען ביסטע ציילונג,
אנדלאווא, אדוואַלניס קארנא, סלאַזלעס,
אבערשעמעניעם אויף אלע שטעט אין
זײַלען, אינטערצייטס, היסאמעקען, שותפות=
אסמען, איבערצוגעבן אין אלע שטרעכען.
ווידיגע עצות אומקוםס 60ן 5 - 7 אין אומערד.
די ביהרע איו טעטיג 60ן 9 מריה בזו 9 און.

מיט אַכטונג רעכטס-קאנסולענטע
בירא „VERITAS” Piotrkowska 31, tel. 127-53

Dr. J. HERSZFINKIEL
med. **מעיזאליסט פאר קינדער = קראנאטישען**
111-87 טעלע. 15 **זאוואדוקא**
טעם אן פון 9 - 10 פריה און פון 3-5 נאכט.

Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc. w Łodzi
na dzień 31 grudnia 1929 roku.

STAN CZYNNY.		Zł.	STAN BIERNY.		Zł.
Kasa i sumy do dyspozycji		1 582 393.	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne		572.907.78	a) zakładowy	2.520.000.—	
Papiery wartościowe własne		681.891.60	b) zapasowy	763.076.32	3.283.076.32
Banki krajowe		867.098.44	Wkłady		12.295.996.07
„ zagraniczne		638.786.70	Rachunki bieżące		2 508.611.16
Weksle zdyskontowane		18.907.695.61	Zobowiązania inkasowe		247.052.82
„ protestowane		38.514.35	Redyskonto weksli		4.234.365 60
Rachunki bieżące		3.616.610.15	Banki krajowe		425 544.10
Ruchomości		74.580.30	„ zagraniczne		1.596.356.15
Różne rachunki		446.092.16	Procenty, prowizje i różne zyski		4.080.745.88
Koszty handlowe		1.879.964.37	Oddziały		1.402.456.85
Oddziały		1 391.656.30	Różne rachunki		623.985.81
		<u>30.698.190.76</u>			<u>30 698.190.76</u>
Udzielone gwarancje		1.986 473.45	Zobow, z tyt. udziel. gwar.		1.986.473.45
Inkaso		3.972.735.42	Różni za inkaso		3.972.735.42
		<u>36.657.399.63</u>			<u>36.657 399 63</u>

OSTRZEŻENIE.

Wobec pojawienia się w handlu podrobionej bieli cynkowej, rzekomo pochodzącej z naszych zakładów, prosimy uprzejmie naszych PP. Odbiorców i Konsumentów, przy zakupowaniu naszej bieli cynkowej, łaskawie zwracać baczniejszą uwagę na opakowanie, jakim jest opatrzone każda beczka,

NA DNIĘ KTÓREJ POD SZNUROWANĄ LAKOWĄ PIECZĘCIĄ WIDNIEJE ETYKIETA FABRYCZNA Z NASTĘPUJĄCEMI NAGRODAMI:

1) Wielkim medalem złotym, nagrodzonym na wystawie w Krzywym Rogu w r. 1910, 2) medalem złotym, nagrodzonym na wystawie w Rostowie n/Donem w r. 1910, 3) medalem złotym, nagrodzonym na wystawie w Rzymie w r. 1911 i 4) największym odznaczeniem „Grand Premio” na wystawie międzynarodowej w Rzymie w r. 1911.

Dla wystrzeżenia się naśladownictw podajemy do wiadomości naszych zainteresowanych P.T. Klientów, że wyłączną sprzedaż naszej bieli cynkowej prowadzi firma

„G. KRENICER” w Łodzi, ul. Kilińskiego Nr. 116,

do której wszelkie zapytania i zamówienia prosimy kierować. —

Huta Bieli Cynkowej „Aleksander Zajgler i S-ka”
w Sosnowcu.

Emil Jannings Grand-Kino

אין זיין לעצטען מילס א.ב. היינט און פאלג. מעגן זיין 1-טן מאל אין לאדז! **Emil Jannings** **Grand-Kino** **וועלכעס איז אונזער ליסטע פון דער קאנסארט.** **וועלכעס די פון סענסאציע: נאכמיטאג 4 און זינגער** **לעצטער סענסאציע 10 און זינגער** **שבת און זונטאג 12 און זינגער ביטאג.**

ODEON 2 **WODEWIL 1** **CORSO 2** **וועלכעס איז אונזער ליסטע פון דער קאנסארט.** **וועלכעס די פון סענסאציע: נאכמיטאג 4 און זינגער** **לעצטער סענסאציע 10 און זינגער** **שבת און זונטאג 12 און זינגער ביטאג.**

די פינסטערע אפערע: כינעזישע אוואנטורעס **Lois Wolheim, George Stone, Marie Prevost** **אין די הויפט-רולן: געזעצטען אונזער ליסטע פון דער קאנסארט.** **וועלכעס די פון סענסאציע: נאכמיטאג 4 און זינגער** **לעצטער סענסאציע 10 און זינגער** **שבת און זונטאג 12 און זינגער ביטאג.**

Conrad Veidt APOLLO

היינט און פאלג. מעגן זיין 1-טן מאל אין לאדז! **Conrad Veidt** **APOLLO** **וועלכעס איז אונזער ליסטע פון דער קאנסארט.** **וועלכעס די פון סענסאציע: נאכמיטאג 4 און זינגער** **לעצטער סענסאציע 10 און זינגער** **שבת און זונטאג 12 און זינגער ביטאג.**

אונזער מארקט איז שטענדיג די גארטנע פאר גוטע קוואליטעט **„HUDSON”** **„KELLOG”** **האל-ב-שטייפער קראגען** **האל-ב-שטייפער** **עלאסטיש, דויערהאפט און עלעגאנט!** **פאדערט איבעראל!** **Wytwórnia Bielizny „BEL”**

היינעכע ענגלישער זאל **אל 1 מאי 2 וואלשטשאנסקא 5** **רו יסע אויפפאדערונג** **צו אלע לאדזער מחותנים!** **צוליב דער יעצטיגער קריטישער צייט,** **וואס עס הארט אין לאדז, האבען מיר** **געפונען פאר גויטיג צו עפענען דעם** **היינעכע ענגלישער זאל** **וועלכער איז פריש רעמאנירט** **לויט די לעצטע מאדערנע איינריכטונגען** **און מיט א שיינעם בעקוועמען** **מענידזש-זאל, סאלירע בעדינגען.** **אלס רעקלאמע ווערט דער זאל פערדינגען** **צו זעהר ביליגע פרייזען** **קומט און איבערצייגט אים!** **פאסטערקונג: דער זאל איז צו דינגען ביי די אייגענע** **סימער פון הויז אלעס 1 סער מאי 2.**

געוועלל **35 ברושטונער 35** **וואסער אונטערזוכען** **צוליב אונזערע מעלדען ווער** **און פאסטער-געזעלש** **4 בלאנקא-וועקסלען** **ווערן פערזינלעך געקאנטען** **אויסגעשטעלט פון א.ב.מ.** **וואסער 10/4 250 51 200 10/4 200 15/4 238 15/4 200 15/4 200** **די וועקסלען קענען עקסלירט** **פאר אונטערזוכען, דעם עהר-לויבן פונדער געט פון אונטערזוכען צו א.ב.מ.** **ראטנברום זענען 9**

זאמארט איבערזעצונגען **פרייז ווערדן** **א גוט איינגעפירט** **פארבען** **געוועלל** **ענטהערען אין קאלאניעל** **געשעפט גרונטאק 44**

אומצו שלאמען **בא אונזערע דאנקערע מעליקע** **קענען בעקומען 2 שטאנען** **דונע יונגעלעך מיט אלע בע-קעסליכעס און ביליג** **צו ענטהערען ביי אראפאך 41 קיל'נסקיטא 41** **לאז זי** **קאן 1 בעקומען 2 יג** **נאליט ביי אונזערע** **דינער פאמיליע, צו ער-מאכען קעמיענא 1 ביי באט**

Emulsja Scott'a **אין אונזערע צענטערן** **וועלכעס איז אונזער ליסטע פון דער קאנסארט.** **וועלכעס די פון סענסאציע: נאכמיטאג 4 און זינגער** **לעצטער סענסאציע 10 און זינגער** **שבת און זונטאג 12 און זינגער ביטאג.**

DR. MED. L. Pikielny **אוראלאג** **ספעציאל-ארט פאר ניר, בלאז און הערן-קראנקייטן** **8 NAWROT 8, tel. 2,19-90** **נעהמט אן פון 7-4 אונטער.** **Dr. Rózaner** **ספעציאליסט פאר** **הויט, ווענערישע קראנקייטן און מענער-שוועכע** **Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98** **צויריקגעהערט** **נעמט אן פון 10-8 מריה און פון 8-5 אונטער** **ווערטע-זאל פאר פרייזען.** **Dr. med. JÓZEF IMICH** **ספעציאל-ארט פאר אויערן, נאז, האל-און קעהל-קא-קראנקייטען** **MONIUSZKI 1, telefon 209-97** **צויריקגעהערט** **נעהמט אן פון 2-1 און פון 7-5 און.** **8358**

אונטער-פרייז	פארן סעקס-18 גר.	פרייטאג און ערב יום-24 גר.	אין דער זייט 8 שפאלטען
אין סעקס-40	אין סעקס-60	אין סעקס-12	אין סעקס-18
אין סעקס-12	אין סעקס-18	אין סעקס-24	אין סעקס-30
אין סעקס-30	אין סעקס-40	אין סעקס-50	אין סעקס-60
אין סעקס-60	אין סעקס-70	אין סעקס-80	אין סעקס-90
אין סעקס-90	אין סעקס-100	אין סעקס-110	אין סעקס-120
אין סעקס-120	אין סעקס-130	אין סעקס-140	אין סעקס-150
אין סעקס-150	אין סעקס-160	אין סעקס-170	אין סעקס-180
אין סעקס-180	אין סעקס-190	אין סעקס-200	אין סעקס-210
אין סעקס-210	אין סעקס-220	אין סעקס-230	אין סעקס-240
אין סעקס-240	אין סעקס-250	אין סעקס-260	אין סעקס-270
אין סעקס-270	אין סעקס-280	אין סעקס-290	אין סעקס-300